

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 52, nummer 2
mei 2018

INHOUD

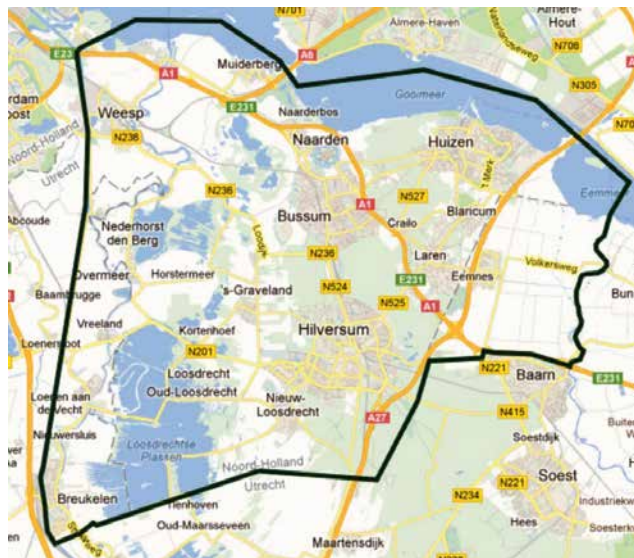
Van de voorzitter, Van de redactie	3
Earth, worms & birds	4
De vernieuwde rode lijst	6
Oeps! met dank aan de oplettende lezers	8
Wouw Beter Kijken	9
De tureluur in de Eempolders, een update	10
Insectenhotel als snackbar (2)	12
Vogeleducatie in 2018	13
Fluitend door het Harderbroek	14
Veldschetsen	15
Vogeltreffers	16
Gedichten	20
Projecten Dineke Sluijters Vogelfonds	22
Adv.: Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal	22
Huiszwaluw, Vogel van het Jaar 2018	23
Jongerengroep van eksters	25
Boekbespreking: Grenzeloos vogels kijken	25
De Zilvermeeuw	26
Een oeverzwaluwwand in je achtertuin	27
Wintervogels tekenen	28
Overige broedvogelinventarisatie 2017	30
Wijzigingen ledenregister	30
Uit de vogelbladen	31
Programma VWG	33
Adressenlijst	35

Blauwborst, ook de foto's bij het artikel van 'De Vernieuwde Rode Lijst' zijn van Wim Smeets

Tijdens de excursie naar de Eempolder van de vogelherkenningscursus zag ik een futenpaar in een van de wielen zwemmen. Drie dagen later was ik er weer en zag tot mijn grote verdriet een dode fuut in het riet en een fuut die eenzaam rondboerde. De aquarel verbeeldt hoe ik het liever had gezien.

Doortje van Dijk

Het werkgebied van Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

INFORMATIE

Contributie en lidmaatschap

De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal €20,- per jaar. Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan. Leden uit één gezin, of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal €7,- per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.

Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als ANBI aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Colofon: De Korhaan, verenigingsorgaan van de 'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreek'

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 52
nummer 2, mei 2018
ISSN: 0929-8762

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
Anoeska van de Moosdijk
Amersfoortsestraat 25
1412 KC Naarden

Redactie

Renée Beekman
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Hans Hover
Paul Keuning
Wobbe Kijlstra
Rob Moolenbeek
Anoeska van de Moosdijk
Ton van den Oudenalder (ad interim)
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Egbert Leijdekker
Dr. A. Kuyperlaan 18a
1402 SC Bussum
06 83567957

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

BakkerBaarn

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren.

De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Van de voorzitter

VOORZITTER

Als ik dit schrijf is de vroege Pasen van 2018 net achter de rug, de zomertijd alweer een 1,5 week geleden ingegaan, zijn de eerste rondes voor de broedvogelinventarisaties alweer gelopen, de voorjaarsronde van de vogelherkenningscursus alweer over de helft, de weidevogelbeschermers, roofvogelaars, ijsvogelaars, nestkastcontroleurs en vele andere activiteiten buiten aan de slag. Het winterseizoen met de vele bijeenkomsten ligt vrijwel achter ons.

Een hiervan was onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Ook deze kende een goede opkomst van betrokken leden. Uit het inhoudelijk en financiële jaarverslag en de jaarplannen kunnen we vaststellen, dat we een bloeiende en gezonde vereniging hebben. We zien ook, dat dit geen vanzelfsprekendheid is, maar wel het resultaat van de inzet van veel betrokken leden.

Tijdens de ALV konden we vaststellen dat het tot nu toe niet gelukt is om een opvolger voor onze penningmeester Egbert Leijdekker te vinden, die ook alle taken van hem kan en wil overnemen. Gelukkig heeft Egbert aangegeven daarom nog een jaar als penningmeester door te willen gaan. In dit jaar gaan we de diverse taken zoals ledenadministratie, boekhouding en bestuurstaken van de penningmeester nog eens goed onder de loep nemen en opdelen in meer afzonderlijk, door meerdere mensen uit te voeren taken. We verwachten hiermee, dat we naar de toekomst een bestendiger invulling van deze kritische verenigingstaken kunnen realiseren.

Ook kwam tijdens de ALV ter sprake, waarom het bestuur op dit moment terughoudend is met het verspreiden van ledenlijsten met contactgegevens naar actieve leden met een coördinerende rol. Dit is een gevolg van

nieuwe wetgeving rond privacy-bescherming. Hier werden we als bestuur recentelijk over geïnformeerd. Op korte termijn zullen we binnen deze nieuwe wetgeving afspraken maken over hoe we als vereniging met de persoonsinformatie van leden om zullen gaan. Hierbij verwachten we dankbaar gebruik te kunnen maken van kennis van andere verenigingen.

Ook de nieuwe opzet van de nieuwsbrief werd besproken tijdens de ALV. Hoewel er in de vergadering waardering was voor de nieuwe opzet, werd het bestuur geadviseerd om de frequentie niet te laag te maken, om zo voldoende actualiteit en nieuwswaarde te behouden.

Kortom er is nog genoeg te doen om onze vereniging bruisend en voor alle actieve en minder actieve leden een prettige club te laten zijn en blijven.

Piet Spoorenberg

Van de redactie

REDACTIE

Het is lente! Op moment van schrijven word ik al een paar dagen om 5 uur in de ochtend wakker door een prachtig vogelconcert. Het is vroeg, maar toch heb ik op zo'n moment geen last van een ochtendhumeur. Het betekent namelijk dat het hoogseizoen voor menig vogelaar is aangebroken. Een seizoen met de terugkomst van vele broedvogels, vogels die op de top van hun kunnen zingen, baltsgedrag overal om je heen en vervolgens de daaruit volgende nestbouw, eieren en jonge vogels. En dat alles terwijl de blaadjes aan de bomen nog uit moeten groeien

en zelfs ik dus weleens iets kan vinden in de bovenste contreien van een bos. De paden op, de lanen in, zou ik zeggen.

Maar wil je even je blik niet richting de horizon richten, dan raad ik deze Korhaan aan. Genoeg te lezen over je favoriete vliegende wezentjes en het wel een wee binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep. Zo trappen we het jaar van de huiszwaluw af met Dick Jonkers, en kunnen we lezen over het scholenproject dat met veel enthousiasme gestart is afgelopen

jubileumjaar. Natuurlijk zijn we niet zo blij met het bestaan van de Rode Lijst, maar dat is wel de realiteit. Verder kijk ik uit naar de vogeltreffers, omdat ze komen van Johan Bosman, winnend fotograaf van de verkiezing beste foto 2017 van onze fotowerkgroep. En nog veel meer, maar dat mag je zelf gaan lezen.

Veel plezier gewenst met dit lente-frisse exemplaar van de Korhaan.

Anoeska van de Moosdijk

‘Earth, worms & birds’, proefschrift van Jeroen Onrust

boekbespreking door Pieter Bogaers, 16 maart 2018

Noest is de arbeid van de in Groningen op 15 december 2017 gepromoveerde Jeroen Onrust. In de NRC wijdde Nienke Beintema er op dinsdag

19 december 2017 een interessant artikel aan: “Wormen zijn ideale boerenknechten”. Het artikel deed vermoeden dat er meer aan de hand is: “Wormen zijn goed voor bodem, weidevogels én boer. Jammer dat boeren kiezen voor kunstmest”, vindt bioloog Jeroen Onrust.

De vormgeving van het proefschrift

Het proefschrift is typografisch en qua ontwerp een juweeltje, niet alleen vanwege de kleurrijke en mooie foto's en de bijhorende tabellen en grafieken, maar vooral ook door de inhoud en de grote zorg over het Nederlandse landschap die de heer Onrust ertoe heeft gebracht dit in 2010 begonnen project te voltooien. Blijkens het dankwoord waren de laatste anderhalf jaar voor de onderzoeker een opgave. Dit klemt te meer, nu lezing van dit boekje toch ook de nodige moed vergt om, door alle beschreven methoden en statistische uiteenzettingen heen, de lijn van het verhaal vast te houden en tot de kern van het betoog te komen. Het is voor de lezer geen sprookjesboek, maar harde kost. Jammer is, dat er geen eindredacteur aan te pas is gekomen. Het in het Engels geschreven boekje bevat te veel onnodige en ergerlijke spelfouten. Enige tientallen fouten werden erin

ontdekt. Dit geldt ook voor de in het Nederlands gestelde samenvatting en het dankwoord.

Er is veel belangstelling voor dit onderzoek. Journalist Beintema citeert Onrust: “Er is steeds meer discussie over wat we ons land hebben aangedaan. Steeds meer mensen realiseren zich dat we in een levenloos landschap leven.”

Onrust zelf maakt in het proefschrift wel duidelijk dat hij dit project nooit had kunnen uitvoeren zonder de steun van al die hardwerkende boeren in Friesland en elders, die op een andere, meer biologisch verantwoorde manier hun grond bewerken.

De inhoud van het onderzoek

In zeven hoofdstukken beschrijft Onrust de vraagstelling van zijn onderzoek. Centraal stond de vraag naar de oorzaak van het feit, dat het overgrote deel van de Nederlandse graslanden niet langer geschikt is voor met name ‘weidevogels’. De intensivering van de landbouw na de Tweede Wereldoorlog heeft natte en qua plantenrijkdom soortenrijke graslandvegetaties veranderd in monocultures van Engels raaigras (*Lolium* spp.). In relatie daarmee zijn de aantallen weidevogels (grutto, Kievit, tureluur, scholekster en kemphaan) de laatste decennia dramatisch gedaald.

Hamvraag bij zijn onderzoek was, hoe moderne landbouw het stapelvoedsel

van weidevogels (regenwormen) beïnvloedt: het onderzoek draait om de relatie tussen het boerenbeleid in de melkveehouderij (grond), regenwormen en de beschikbaarheid van deze wormen voor weidevogels. Gestreefd werd deze relatie te bekijken vanuit het perspectief van de weidevogel zelf. Welke gevolgen heeft de veehouderij, waar drijfmest wordt geïnjecteerd, of waar ‘ruige stalmest’ wordt gebruikt op de aanwezigheid en op de beschikbaarheid van regenwormen? Twee figuren uit het proefschrift geven de veranderingen in de veehouderij en het voedselweb goed weer. Zie Figuur 1 schematisch overzicht omstreeks 1950 (volgende pagina) en Figuur 2, Veeteelt boerenland 2017 (volgende pagina).

Het proefschrift valt op door de praktische aanpak van Jeroen Onrust. Hij ontwierp een vierwielige, met de voeten vooruit te duwen kar, waarbij de onderzoeker 's nachts -wanneer regenwormen boven de grond komen- nauwkeurig op 40 centimeter afstand boven de grond het aantal wormen kan tellen en waarnemen, om zo een helder beeld te krijgen van de beschikbare hoeveelheden regenwormen voor weidevogels, die juist 's nachts als zichtjagers actief op wormen jagen (dit zijn Kievit en goudplevier). Hij ontdekte dat kemphanen, die een minder goed gezichtsvermogen hebben en die overdag hun voedsel zoeken, hun gehoor gebruiken om overdag juist op plaatsen waar 's nachts veel

regenwormen bovengronds aanwezig waren, deze wormen dicht onder het oppervlak te kunnen waarnemen. Hij zag dat regenwormen, die plantaardig afval eten, de 'detritivoren', in het algemeen dicht onder het oppervlak leven en 's nachts bovengronds komen met alle risico's van dien. Zij kunnen ook diep onder de grond verblijven. Zij trekken het voedsel mee in hun gangen.

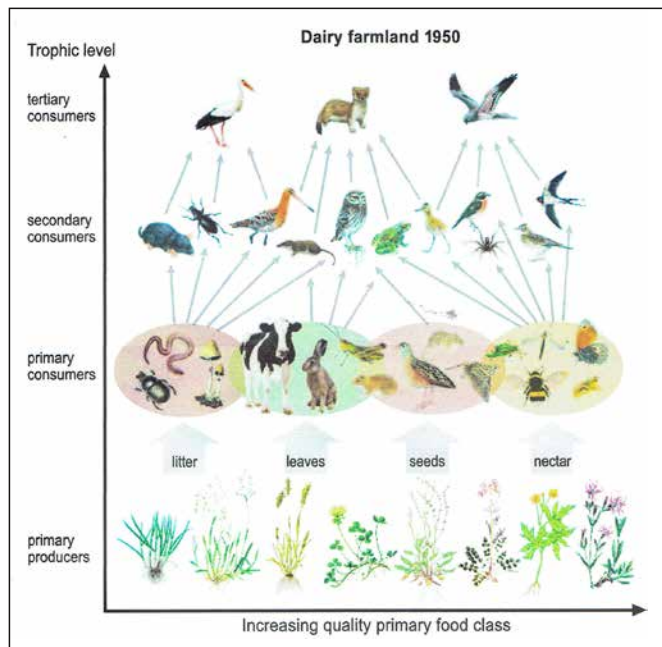
Daarnaast heb je de 'geofagen', die minerale bodembestanddelen verorberen en die heel goed gedijen op drijfmest en ondergronds blijven. Het bovengronds komen van de detritivoren zoals *Lumbricus terrestris*, *L. castaneus* en *L. rubellus* (door Onrust aangeduid

Hoe vochtiger de grond, hoe gemakkelijker zij bij de ondergronds levende regenwormen kunnen komen. De bemesting met ruige stalmest, vroeger of later in het seizoen, maakt voor hun voedselbeschikbaarheid niet veel uit. Regenwormen leven vooral in de bovenste tien centimeter van de bodem, en als de grond vochtig genoeg is, zijn deze bereikbaar voor langsnavelige, op de tast jagende vogels als grutto en scholekster.

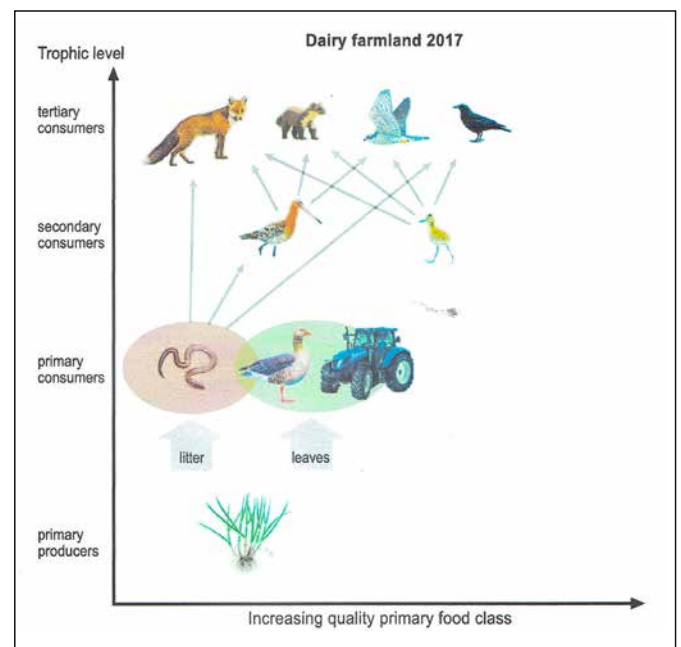
Detritivore regenwormen komen meer voor op boerenland dat bemest wordt met ruige stalmest. Regenwormen in het algemeen komen meer voor in ongestoorde bodems met een hoger

voedselweb. Als aardwormen evenmin beschikbaar zijn voor opportunistische jagers zoals vossen, zullen deze hun toevlucht zoeken tot ei-predatie en daarmee hun bijdrage leveren aan een verdere achteruitgang van de weidevogels".

Hij pleit voor bevordering van de rode regenwormen door bodems zo min mogelijk te verstoren en de bodem te bemesten met grof organisch materiaal (mest gemengd met stro of ander strooisel). Door met een weidevogelbril te kijken naar regenwormen kan met dit onderzoek van Onrust een bijdrage worden geleverd aan een meer natuur-inclusieve landbouw, waar weidevogels

figuur 1

figuur 2

vanwege hun donkerder kleur als 'rode wormen') is afhankelijk van hun voedingstoestand. Hoe later in de lente er ruige stalmest wordt uitgereden, hoe hongeriger zij zijn, en hoe meer zij bovengronds komen en daarmee beschikbaar zijn voor nachtzichtjagers zoals Kievit en goudplevier.

Geofagen zijn soorten van de geslachten *Allolobophora* en *Aporrectodea*. Zij zijn grijs van kleur. Zij zijn niet afhankelijk van organisch plantaardig materiaal. Honger maakt detritivoren dus meer risico zoekend en kwetsbaar als prooi dan geofagen.

Grutto's, die overdag foerageren, zijn afhankelijk van de bodemweerstand.

organische stofgehalte. Detritivore regenwormen worden meer aangetast door injectie met drijfmest dan geofage wormen. Daarenboven kan mestinjectie leiden tot uitdroging van de toplaag van de bodem door verbreking van de capillaire werking van de bodem en daarmee de waterbeschikbaarheid in de toplaag, ongeacht de grondwaterstand en het slootwaterpeil. Dit is nadelig voor tastjagers als grutto, scholekster en tureluur etc.

Intensivering van de landbouw in West-Europa heeft een alarmerende afname veroorzaakt van regenwormpredatoren zoals weidevogels, waaronder Kieviten. Onrust waarschuwt: "Een afname van detritivore wormen verandert het gehele

en andere planten- en diersoorten onlosmakelijk aan zijn verbonden en daarmee worden beschermd •

Literatuur

'Earth, worms & birds', proefschrift van Jeroen Onrust, (ISBN: 978-94-034-0301-4 gedrukte versie, 146 pagina's), en: 974-94-034-0300-7 (elektronische versie), uitgever: Rijksuniversiteit Groningen/Campus Fryslân, boek aan te vragen bij de Universiteit Groningen, en bij de auteur; email: jeroen.onrust@gmail.com)

Torenvalk
Wim Smeets

De Vernieuwde Rode Lijst

Carel de Vink

Onder het kopje Rode Lijsters behandelen we regelmatig een van de in ons land bedreigde of kwetsbare vogelsoorten die als zodanig op de Rode Lijst staan. Met de herziening die aan het eind van 2017 gepresenteerd werd, is die 'familie' van samenstelling veranderd. Daarom een intermezzo, waarbij het niet om één soort gaat, maar globaal om de totale lijst. Wat is er veranderd en wat zegt dat over de vogelstand in Nederland?

In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken hebben SOVON Vogelonderzoek en Vogelbescherming een vernieuwde Rode Lijst van Nederlandse Broedvogels opgesteld. Waarbij het al onmiddellijk opvalt, welk ministerie erbij betrokken is. Zegt dat wat over de plek die de natuur in ons politieke bestel inneemt? Maar dat terzijde. Deze lijst is de vierde in successie na eerdere versies in 1985, 1994 en 2004. Daarbij is leidend dat de te beoordelen (onder)soort een aaneengesloten reeks van tien jaar als broedvogel in Nederland present was. Het aantalsverloop wordt beoordeeld op grond van door SOVON verzamelde gegevens uit het veld. Deze leiden aan

de hand van tevoren vastgestelde criteria tot een afweging, op grond waarvan een soort al dan niet op de lijst geplaatst wordt. Een belangrijke graadmeter is de mate van afname van het aantal broedparen. Maar ook soorten met een licht groeiend aantal broedgevallen kunnen kwetsbaar genoeg zijn om een plek te verwerven. Een deel van de nieuwkomers is nu 'rode lijster' doordat ze zich recent in Nederland gevestigd hebben. Pas na tien aaneengesloten jaren komen ze in aanmerking voor een plek op de lijst. Daardoor ontbreekt bijvoorbeeld een uiterst kwetsbare nieuwkomer als de visarend. En verheugende nieuwelingen als bijeneter, witwangstern en

witvleugelstern. Die zullen zich eerst moeten bewijzen als 'blijvers'. Niet alle vermelde soorten zijn dus per definitie 'losers'. Voor een deel worden ook ondersoorten als rouwkwikstaart en Engelse (gele) kwikstaart beoordeeld, los van de discussie of ze een plaats als zelfstandige vogelsoort verdienen. Waarbij zuivere paren van de 'rouwkwik' zo zelden voorkomen, dat deze niet in aanmerking komt om te worden beoordeeld: hij broedde tot nu toe nooit tien aaneengesloten jaren binnen onze grenzen, behalve als partner van de 'gewone' witte kwikstaart. Exoten tellen niet mee.

Tendens

Van de 196 (onder)soorten die regelmatig in Nederland broeden of gebroed hebben, staan er maar liefst 87 op deze alarmlijst. Leidraad voor bepaling van de uiteindelijke categorie was de periode 2013 tot 2015. Omdat hij in die jaren nog (sporadisch) gebroed heeft binnen de landsgrenzen, ontbreekt de kuifleeuwerik bij de negen soorten die als 'verdwenen' vermeld staan. We vinden hem terug in de categorie 'ernstig bedreigd', waarvan 10 soorten deel uitmaken. Daar bevindt hij zich niet in het gezelschap van al langer verdwenen broedvogelsoorten als ortolaan en klapekster, maar van bijvoorbeeld kempfaan, woudaap, korhoen en grauwe gors. Soorten die op het randje balanceren. Overigens in gezelschap van de velduil die tot onze vreugde af en toe een opleving tot binnen onze gebiedsgrenzen kent. Naast deze 'zwarte' groepen, bevinden zich 19 soorten op de lijst als 'bedreigd' en 37 als 'gevoelig'. Slechts 109 soorten gelden als 'veilig', al zitten daar potentiële kandidaten tussen voor de volgende versie van de Rode Lijst. Onze tellingen bij inventarisaties wijzen bijvoorbeeld op afname van de aantallen waterhoentjes en glanskoppen. Maar deze vallen blijkbaar nog binnen de marge die natuurlijk herstel mogelijk zou kunnen maken.

Opvallende veranderingen: de nieuwelingen

Wat we natuurlijk hopen is dat een lijst als deze leidt tot verbetering van de voorwaarden voor de vermelde soorten. Heeft de waarschuwendende functie ervan effect? Voor een aantal soorten lijkt dat inderdaad zo te werken. Op de nieuwe lijst ontbreken zeven soorten, die er tot voor kort nog op stonden. Het gaat daarbij om de purperreiger, die dankzij gunstiger omstandigheden in het overwinteringsgebied en stimulerende maatregelen in en rond de broedkolonies een opmerkelijk herstel laat zien. Ook voor de nachtzwaluw, kerkuil, groene specht, grote zilverreiger, slechtvalk, gekraagde roodstaart en (in het oosten van het land) de kortsnavelboomkruiper staat het sein

inmiddels op veilig. Daar staat echter een zorgelijk aantal nieuwkomers tegenover. En dat is best schrikken. Neem de overbekende torenvalk, waarvan de aantallen dusdanig blijken te kelderen, dat het alarmlicht nu op rood staat! Wie had tien jaar geleden verwacht dat de zwarte mees op deze lijst zou staan, of de grote lijster, om maar een tweetal soorten te noemen, die in onze regio algemeen waren. De noordse stern, buidelmee en Europese kanarie vormen een drietal dat het bij ons nooit zozeer als broedvogel deed. Maar die blijken het in hun favoriete gebieden slecht te hebben! Dat de wulp nu ook op de lijst staat, laat zien dat hij niet alleen in het Gooi als broedvogel van de heidevelden (en hooilanden) verdwenen is. Andere nieuwkomers op de lijst zijn als broedvogel ook nieuw: wilde zwaan, smient (voorheen onregelmatige broedvogel), drieteenmeeuw (op boorplatforms), graszanger, kraanvogel en natuurlijk de zeearend. Zij broeden in klein aantal en zijn dus nog uitermate kwetsbaar. Zal het hen lukken om evenals de slechtvalk over een jaar of tien bij de soorten te horen die de lijst hebben kunnen verlaten voor veiliger zones?

Opvallende veranderingen: de verliezers

Ik noemde ze al, de 'losers'. De vogels die door diverse oorzaken het zonder

extra hulp niet lijken te gaan redden. Gewoon omdat ze de veranderingen in samenleving en landbouwbeleid niet kunnen 'bijvleugelen'. Of doordat het klimaat te snel verandert. Of dat door een combinatie van die beide factoren hun voedsel niet (of niet in de periode met nestjongen) beschikbaar is. Overbevissing, invloed van bestrijdingsmiddelen, verstening van tuinen en oprukkende steden, recreatiedruk: zaken waar de politiek regulerend in zou moeten optreden (Economische Zaken!). Echter ook omstandigheden in het overwinteringsgebied (droogte, drooglegging van moerassen, houtkap) en jacht op de trekroutes. Deze vragen internationaal overleg. Reden waarom SOVON haar gegevens koppelt aan criteria op internationaal niveau via de IUCN (International Union for Conservation of Nature).

De meest bedreigde vogels zijn toch wel de soorten van drassig land en riet (o.a. kempfaan, kwartelkoning, woudaap, grote karekiet), ruigtes / heidevelden en rustgebieden (paapje, korhaan, velduil) en akkerland (patrijs, grauwe gors, grauwe kiekendief). En de weidesoorten die door intensief landbouwbeleid (uitmaaaien van nesten en jongen inbegrepen) moeite hebben om de kop boven (het te laag gehouden) water te houden, zoals veldleeuwerik, grutto en tureluur Een

Patrijs

Wim Smeets

deel van de vogels in de gevarezone heeft een herwaardering ontvangen: van kwetsbaar naar bedreigd of andersom. Maar ook het consolideren van hun status is geen aanwijzing dat het tij gekeerd is.

Zo bleef de patrijs als 'kwetsbaar' aangemerkt, maar de aantallen dalen jaarlijks met zo'n vier procent! Hoe lang kan dat doorgaan? In het Gooi en omstreken is deze soort allang als broedvogel uit het vizier. Moet dat ook in hun kerngebieden gaan gebeuren? Juist daarom geldt deze lijst als

Patrijs

alarmklok. Immers, als de vogels het loodje leggen, is er iets mis met ons leefmilieu. Indicatoren voor uiteindelijk de levensvoorwaarden van alle leven, inclusief de mens. De mens als verliezer? Dan hebben we het niet meer over ons kijkplezier als vogelaar of 'leek' met een vetbol in de tuin...

Spiegel

De Rode Lijst is meer dan een lijst van zeldzaamheden voor twitchers. Of om meewarig naar te kijken met een gevoel van weemoed over vroeger, toen alles

Wim Smeets

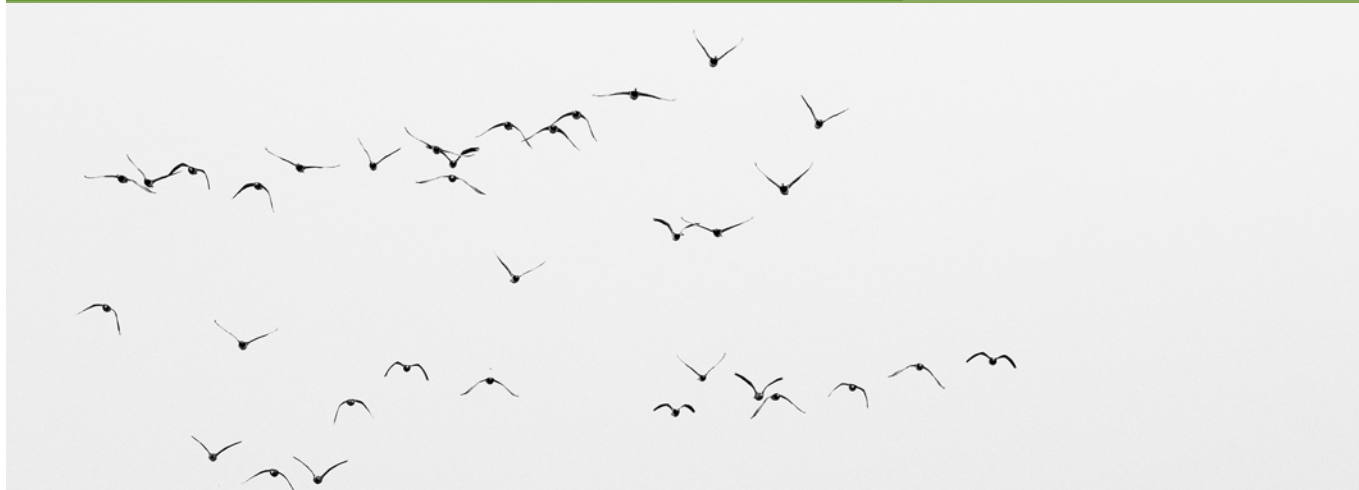
nog 'normaal' was. De lijst vormt een uitdaging om eens kritisch te kijken naar onze welvaartsstaat. Waar welzijn voor de vogels op een te laag pitje staat. Niet alleen de politiek is aan zet. SOVON en Vogelbescherming houden ons een spiegel voor. Bij de pakken neerzitten kan niet meer!

In de volgende 'Rode Lijster' zal ik weer inzoomen op een van deze kostbare Nederlandse broedvogels. Vogels van meer dan economisch belang! ●

Literatuur

Van Kleunen, A., R. Foppen & C. van Turnhout. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-rapport 2017/34. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Oeps! met dank aan de oplettende lezers.

Rectificaties in De Korhaan van februari 2018

- Pagina 2 De foto van de licht gekleurde buizerd is genomen door Hugo Weenen.
- Pagina 21 Enkele 'nieuwe regel' fouten in de tekst.
- Pagina 29 De foto's van 'Het wonder in de nestkast' zijn alle drie genomen door Coby Jeninga.
- Pagina 41 De foto van de kramsvogel is genomen door Angeline Rijkeboer.

Foto Hans Hover

Beter kijken

Ronald Hermsen

Nee, de titel boven dit stukje is geen sluikreclame voor een nieuwe brillenketen. Zou op zich geen slechte naam zijn. Maar dan moeten we wel eerlijk blijven en als de winkel toch niet zo goed blijkt, de naam veranderen in Goed kijken of misschien zelfs Slechter kijken. Want wie wil er leven in een wereld vol loze kreten?

Je zou vaker beter moeten kijken, is wat ik dacht toen ik op het station stond te wachten. Ik hoorde het harde koeren van een Turkse tortel. Hij zat onder de overspanning op een steunbalk en vloog even later vlak voor mijn voeten op de grond. Hij – ik vermoed dat het een mannetje was – scharrelde wat rond en pikte naar dingetjes die hij voor voedsel hield en waarvan ik zag dat het oneffenheden in de betontegels, kauwgum en sigarettenfilters waren. Hij was duidelijk gewend aan mensen.

Zo sierlijk en mooi! Eigenlijk maar één kleur. Een soort beigegrijs, maar in talloze schakeringen en met een zweem van roze. De donkere iris in het oplettend oog, mooi contrasterend met de witte oogrand. En de zwarte, wit omrande halsband in zijn nek, alsof een

kunstige Japanse kalligrafeerder met deze zwier zijn werk had afgemaakt - zijn Engelse naam is collared dove - en zeker, 'gekraagde tortel' was in het Nederlands ook geen gekke naam geweest.

Maar ook de structuur van zijn verendek: de fijnheid op de borst – die wil je strelen – de grovere marmering op de vleugeldekveren, het contrast met de zwarte handpennen en daaronder de lichtere staart. Een vogel waar je zo aan voorbij loopt omdat hij zo alledaags lijkt en zo veel voorkomt, maar als je beter kijkt...

Langer geleden liep ik met mijn oudste dochter over straat. Voor een schoolproject moest ze foto's maken van haar woonomgeving. Op een gegeven moment zegt ze: "Ik moet dit vaker doen, ik zie alles met nieuwe ogen." Hoe vaak liep en fietste ze niet door deze straat. En nu is alles nieuw. Ik zag wat het met haar deed. Ze sprankelde, was vol verwondering en zag de schoonheid in gewone dingen: een bakstenen muur, was drogend in de wind, een stoeprand, het lijnenspel tussen twee huizen. Beter kijken. Of misschien: - echt kijken - maar zo zou

ik mijn brillenketen dan weer niet noemen.

Er gebeurt iets bij deze manier van kijken. De dingen worden niet zoals doorgaans meteen benoemd en er is niemand die ze benoemt. Er is kijken. Direct kijken – hoe kort ook – dat het onderscheid tussen de dingen oplost. En verwondering. Echt kijken is verwondering. Dit kijken ligt vóór het moment van namen geven. Bij de benoeming ontstaat het onderscheid en verdwijnt de verwondering, dan gaan we over tot de dingen van de dag. Dat is praktisch en ook nodig in de wereld, maar zonder die andere, vrije blik, toont deze materialistische kijk de dingen van alleen hun platte kant. De diepere, meervoudige dimensie is eruit.

Hoe vaak kijk ik niet echt? Hoe vaak loop ik voorbij aan een Turkse tortel, het lijnenspel van zon en baksteen, een ander mens? Hoe vaak zie ik wat ik denk te zien in plaats van wat er werkelijk is? Echt kijken is ontledigd van ieder beeld. Levend. Sprankelend. Verwonderend. Het ligt voorbij de namen. Alles en iedereen is oneindig groter dan zijn naam. Onkenbaar groter. ●

De tureluur in de westelijke Eempolders, een update

Jan Mooij

In De Korhaan van september 2006 deed ik verslag van de tellingen van de tureluur in de westelijke Eempolders. Dit is lang genoeg geleden om weer eens te kijken hoe het nu met de tureluur gaat. Bovendien heb ik inmiddels mijn analyses op verschillende punten verfijnd, en het lijkt erop dat dit voor de tureluur toch wat andere resultaten geeft dan in het eerste verhaal.

Figuur 1 geeft het algemene overzicht van de waargenomen tureluurs voor de telgebieden Noord en Zuid. De Oostermeent is hier niet meegenomen, omdat daar relatief veel tureluurs voorkomen en er daardoor een verkeerd beeld van de ontwikkeling in de eerste jaren zou worden gegeven. In figuur 2 staan de aantallen waargenomen tureluurs per jaar. We zien dat tot ongeveer 1990 de totale aantallen teruglopen. Daarna is juist sprake van een stijging met uiteindelijk weer ongeveer dezelfde aantallen als in het begin. In de Oostermeent blijven de aantallen vrijwel stabiel.

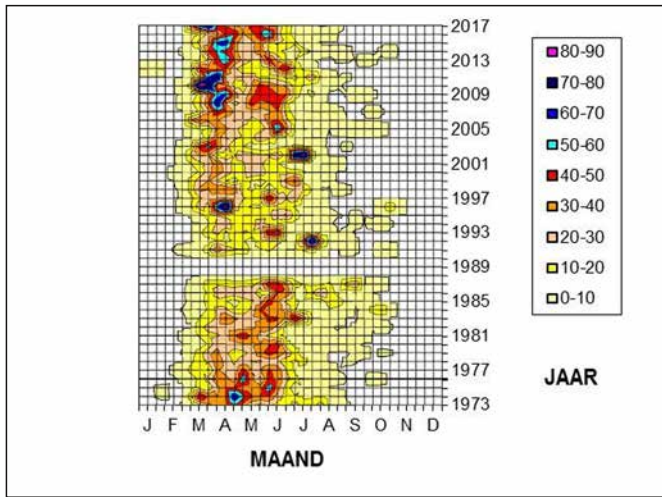
Verrassend genoeg blijkt dat de presentie (figuur 3) over het hele verloop van onze tellingen een kleine maar significante daling vertoont. Deze daling komt vooral, doordat er vanaf augustus steeds minder vaak tureluurs gezien worden. Landelijk nemen de aantallen de laatste tien jaar matig af,

na daarvoor ongeveer twintig jaar stabiel te zijn gebleven. De tureluur lijkt minder kwetsbaar voor de ontwikkelingen in de veeteelt dan de andere weidevogels. Dit komt waarschijnlijk doordat zij vooral broeden in slootkanten en greppels en daar ook vaak met hun jongen verblijven. Daardoor zijn zij minder kwetsbaar voor allerlei werkzaamheden op het land.

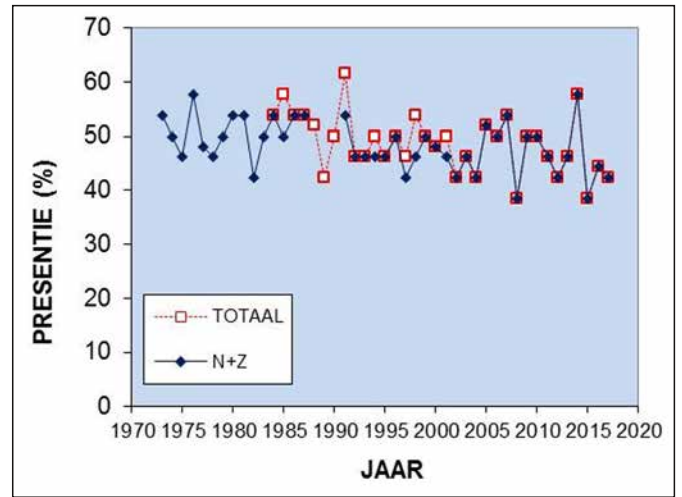
De eerste tureluurs zien wij meestal in het begin van maart. Dit is in de loop van de jaren niet noemenswaard veranderd. De verdeling van de aantallen in de loop van het verdere jaar laat echter een duidelijke verandering zien. In de eerste jaren was er een duidelijke piek in juni. Daarna is sprake van twee pieken, respectievelijk in begin april en in juni. In het begin van april zijn de tureluurs nog niet aan het broeden. Het gaat bij de eerste piek dus om vogels die terugkomen in het broedgebied en zich daar in eerste instantie verzamelen op drassige plekken. In de tweede helft van mei komen de meeste eieren uit. Begin juni hebben de succesvolle tureluurs jongen. In dat stadium alarmeren de ouders heel snel, wat ertoe leidt dat ze makkelijker opgemerkt worden. Het feit dat de aantallen in die tijd niet afnemen suggereert dat het broedsucces van onze tureluurs in de loop der jaren niet is verminderd. De

piek in juni wordt nauwelijks hoger, maar die in april lijkt in de loop van de tijd steeds hoger te worden. De aantallen in juli lopen zeker de laatste jaren duidelijk terug. Het lijkt erop dat de tureluurs tegenwoordig vroeger vertrekken. Tot het begin van de jaren negentig zagen we regelmatig nog een aantal tureluurs in augustus of zelfs september. Tegenwoordig zien we er in die maand hooguit een paar. In de winter zien wij geen tureluurs. Zij zijn dan vooral langs de kust aan te treffen, dus eigenlijk niet echt ver weg.

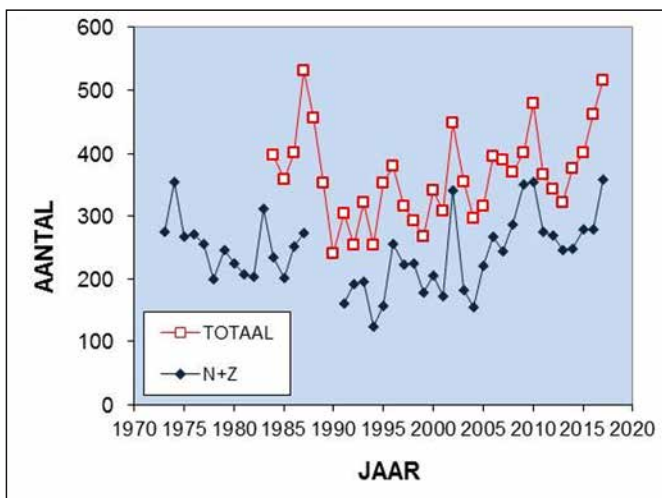
Om nader naar de resultaten te kijken worden in figuur 5 de gemiddelde aantallen gegeven die zijn vastgesteld in de telgebieden Noord en Zuid in de maanden april, mei en juni. Omdat deze aantallen van jaar tot jaar sterk variëren geven we het voortschrijdend gemiddelde over vijf jaar. We zien dat in het begin de aantallen duidelijk afnemen, behalve in juni. Na 1990 lijken alle aantallen te stijgen, al zijn er vooral in juni periodes dat de aantallen afnemen. Deze stijging treedt vooral op in telgebied Noord. In Zuid is pas vanaf 2005 sprake van stijging, met een stabiele trend in juni. In de Oostermeent zijn de aantallen sinds 1990 sterk variabel, maar in grote lijnen stabiel. Alles bij elkaar ziet het er voor de tureluur niet slecht uit. Het lijkt er zelfs op dat de aantallen toenemen •

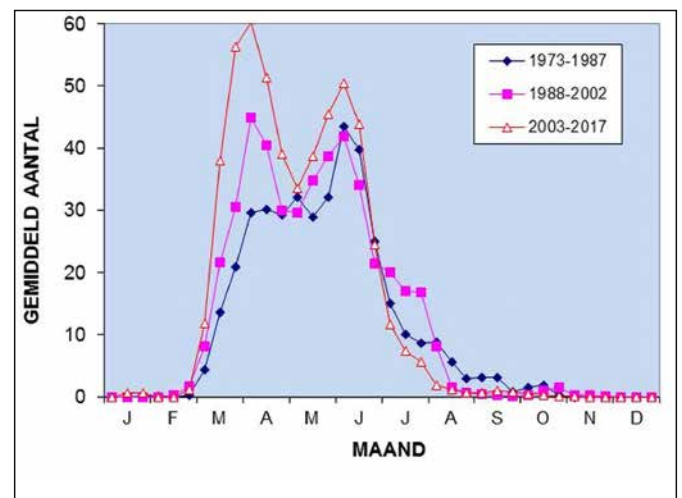
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de tureluur voor de telgebieden Noord en Zuid.

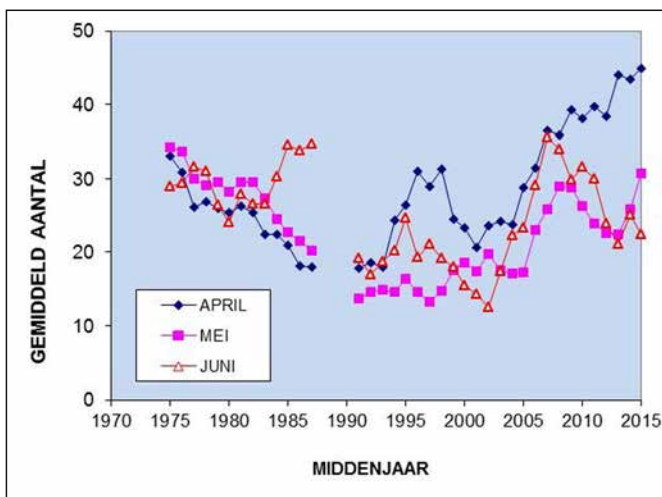
Figuur 2. Totaal aantal getelde tureluurs per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

Figuur 3. Presentie van de tureluur per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale presentie.

Figuur 4. Gemiddeld aantal tureluurs per decade voor drie periodes van vijftien jaar.

Figuur 5. Het voortschrijdend gemiddelde van de aantallen van de tureluur over vijf jaar voor de telgebieden Noord en Zuid voor de maanden april, mei en juni.

Literatuur

Jonkers, D.A., R.A. Kole, & J. Taapken (red.), 1987.

Vogels tussen Vecht en Eem. VWG Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Beintema A., O. Moedt, & D. Ellinger, 1995.

Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels. Schuyt en Co, Haarlem.

Mooij, J., 2006.

De Tureluur in de westelijke Eempolders. De Korhaan 40(4): 95-96.

Insectenhotel als snackbar (2)

Dick A. Jonkers

In het vorige nummer zijn twee gevallen gemeld van predatie door grote bonte spechten bij insectenhôtels. Een daarvan in de eigen tuin, het andere bij Fred van Klaveren. Hij neemt dit gedrag al jaren waar op het 's-Gravelandse landgoed Gooilust. Bij hem beitelde de specht de buisjes eruit. Maar wij waren niet de enigen. Op 12 januari 2017 wijdde de journaliste Tamar de Vries er aandacht aan in de Gooi- en Eemlander met het volgende relaas:

"Vogelliefhebbers zullen zich misschien nog herinneren dat ik in deze krant schreef dat ik in mijn tuin weliswaar veel vogels zie, maar dat ze het aangeboden voer niet blijven. Aangespoord door organisaties die zich bekommeren om de natuur, leg ik braaf kruimels, korstjes brood en wintervoer neer, maar de gevederde vrienden halen er hun snavel voor op. Zo verging het mij ook met het insectenhotel van Natuurmonumenten, dat ik mijzelf cadeau had gedaan. Met de gedachte: als jullie het huis- tuin- en keukenvoer niet eten, dan maar eens kijken of dit werkt. Want ja, de in vogels gespecialiseerde organisaties laten geen

gelegenheid voorbijgaan om te melden dat vogels het moeilijk hebben omdat er minder insecten zijn. Een week geleden inspecteerde ik het insectenhotel eens. De kamertjes oogden leeg. Zie je wel, de insecten laten mij nu ook al links liggen. Ze mijden mij als de pest. Dat heb ik weer. Maar maandagmiddag bleek ineens waarom het insectenhotel leeg oogde. Het is de snackbar van een vaste gast: de grote bonte specht, die ik ook weleens in de bast van de eiken achter het huis hoor hameren. Hij nam ruim de tijd om alle kamertjes leeg te smikkelen. Toch nog iets goed gedaan."

Leen den Ouden, beheerder van de educatieheemtuin Papendrecht meldde het volgende: "De Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' heeft een grote insectenmuur. Toen wij deze in 2000 in gebruik namen, bleken er steeds weer bamboestokjes op de grond te liggen. Wat bleek? Een grote bonte specht en haar jong zaten op de muur. Zij trok de bamboestokjes eruit en voerde het jong met de bijenlarven. Ja, dat was toch niet bedoeling van de insectenmuur. We hebben er toen een scherm van kippengaas voor gezet en

dat heeft geholpen. Een specht is toch slimmer dan we denken".

Antje van Slooten nam predatie door een andere soort waar. Bij haar pikten koolmezen de insecten uit het insectenhotel. Ze heeft het nu omgedoopt tot 'short stay hotel'. Op internet wordt inmiddels gewezen op het feit, dat behalve bonte spechten ook andere belagers van de hotelgasten kunnen gaan opduiken. Genoemd worden boomklevers, sluipwespen, hoornaars, spinnen en libellen. Alleen tegen vogels schijnen werende maatregelen te kunnen worden genomen. Op een afstand van enkele centimeters bevestig je gaas met mazen van circa 2 centimeter diameter. De bijen kunnen wel door deze invliegopeningen, maar de vogels niet. En sluipwespen, sluipvliegen, roofbijen en spinnen hebben ook nog wel steeds toegang ●

Vogeleductie in 2018

Hilde Veenstra

In samenwerking met Natuur Milieu en Erfgoed-educatie (NME) Gooi en Vechtstreek is in januari en februari 2018 een begin gemaakt met vogeleducatie voor de kleuters in het Gooi. Tot onze verbazing was de aanmelding voor het vogelrestaurant overweldigend. Veel scholen, 54 klassen (ongeveer 1300 kleuters) en 30 vrijwilligers van de VWG hebben er heel enthousiast aan meegedaan.

Het NME Gooi en Vechtstreek heeft de lessen geadverteerd als educatief aanbod voor basisscholen. Afgelopen september was er een workshop voor onderwijzers, waarin het VWG kon laten zien wat er zoal met vogels valt te beleven.

We konden gebruik maken van een handleiding, die we een beetje aangepast hebben. De kleuters hebben allerlei vogelvoer gemaakt, dat vervolgens buiten op het schoolplein is opgehangen. Daarna konden ze de vogels bekijken die op het voer afkwamen. Vrijwilligers waren steeds bij twee lessen van een klas aanwezig om kinderen over vogels te vertellen. En dat bleek niet alleen heel leuk voor de kinderen, maar ook voor de VWG-ers. Dick Jonkers beschreef het als volgt:

"Gisteren was het mijn beurt om in twee klassen een bijdrage te leveren voor het vogelrestaurant. De start verschilde per juf. De eerste zette mij voor de klas en begon met "deze meneer is van de vogeltjes". Of ik er iets over wilde vertellen. Het verhaaltje begon met in het kort iets over het vogelrestaurant, gevolgd door een vraag- en antwoordspelletje. Daarna was het werken geblazen. De tweede juf introduceerde mij en wilde meteen aan de slag. De kleuters hebben zich vol enthousiasme en met aandacht ingespannen voor de vogels, en zij niet alleen. De juffen hebben dat ook gedaan, geassisteerd door enkele ouders. Wat een inzet van alle kanten. Het leuke vond ik, dat de kleintjes nadat iets klaar was naar een ander tafeltje gingen en aan wat anders begonnen. Als sluitstuk volgde het 'inrichten' van het restaurant. De kindertjes konden haast niet wachten tot hun maaksels samen met assistentie van hen werden opgehangen aan een gespannen lijntje, of in de struiken voor de ramen bij de school. Ze stonden te trappelen voor de deur. Het feestje kon beginnen. Alleen de fanfare ontbrak nog bij de opening van het restaurant. Even later hing alles: de dennenappels met vogelpindakaas, pindaslingers, van melkpakken gemaakte vogelcontainertjes met zaad, pindavogelmannetjes en niet te vergeten in de klas de ingekleurde vogeltekeningen. Het was een dag om nooit te vergeten. 'Opa Dick' heeft zich samen met de kleuters kostelijk vermaakt.

Voor herhaling vatbaar! Ik doe er graag weer aan mee".

Oorspronkelijk was er voor de hogere klassen van de basisscholen gepland om zelf handleidingen te maken voor vogellessen. Maar we hebben besloten om gebruik te gaan maken van de leermiddelen die Vogelbescherming op zijn site heeft geplaatst. We sluiten ons aan bij de tuinvogeltelling, die ook door schoolklassen kan worden geteld. En daarnaast zijn er heel veel interessante onderwerpen, die al of niet buiten, met

de kinderen kunnen worden uitgediept.

Afgelopen seizoen hebben we de wind mee gehad. Want in het NME-aanbod voor scholen is weinig over natuur voor kleuters te vinden. Mogelijk kregen we daardoor zoveel aanmeldingen. Maar hoe dan ook. Volgend jaar kunnen we weer vrijwilligers gebruiken voor de hogere klassen van de basisschool, om van november tot eind

januari mee te draaien. Mocht je zin hebben om mee te doen, geef je dan op bij: hildeveenstra@gmail.com. Verder kunnen we allerlei vogelveren, braakballen, opgezette vogels e.d. gebruiken om leerlingen te laten zien, te voelen of te laten uitpluizen. Alles is welkom, deze spullen willen we graag ontvangen in de infoschuur, waar een doos voor 'voegeeducatie' komt te staan' ●

Fluitend door het Harderbroek op zaterdag 24 maart 2018

Sylvia Birnie

De excursie door het Harderbroek begon op het voor vogelaars bijna decadente tijdstip van half negen. Het moerasgebied genaamd Harderbroek, dat wel iets wegheeft van de Oostvaardersplassen, ligt in de Flevopolder, naast Zeewolde en tegenover Harderwijk. De excursie bestond uit een wandeling naar de kijkhut (voor telescoopbezitters met beperkte draagcapaciteit: drie km heen en terug en ik denk dat het van tijd tot tijd behoorlijk modderig kan zijn) en een toegift bij de hut langs de Knardijk (een andere dan die langs de

Oostvaardersplassen). Het eerste stuk van het pad liep parallel aan de weg en het geluid van de vogels werd regelmatig overstemd door dat van de auto's. Maar ja, wij waren er ook met acht of negen auto's, dus *who's to blame?*

Later boog het pad af en werd het wat stiller. We hoorden veel zanglijsters, een heggemus en allerlei 'meesgespuis'. Vlak voor onze voeten steeg een houtsnip op! Ook staartmezen en goudhaantjes konden we afvinken (die zaten er overigens ook). Aan de rand van het veld hoorde

ik mijn eerste tjiptjaf van dit jaar. Lente! We zagen veel lijsterachtigen overvliegen, zanglijsters dus, maar waarschijnlijk ook kramsvogels. Op het open veld waren graspiepers druk bezig hun piketpaaltjes uit te zetten. Een mannetje zat prachtig dichtbij boven in een struik te zingen! Ook de rietgorzen lieten zich zien en horen. We zagen een visarend voorbij zweven en vlak voor de hut hoorden we nog een of twee luidruchtige waterrallen en een vermoedelijke blauwborst. Een groepje baardmannen dook tussen het riet omhoog en omlaag en vlak voor ons op het pad paradeerde een rietgors-man. De hut was precies groot genoeg om er met z'n tienden op een rijtje in te zitten. Op het water kuif-, berg- en slobbeenden, wintertalingen, grauwe ganzen en vast nog veel meer. Mooi plekje! Op de terugweg zagen we vlak naast het pad de zeer zeldzame vermiljoen bekerzwam. On-Nederlands felgekleurd! Bij de kijkhut langs de Knardijk kregen we een herkansing met de visarend, die zich hoog in een boom uitgebreid van alle kanten liet bekijken. Met een krooneend en de baltsende futen was onze dag helemaal goed. De lente is echt begonnen! Veel dank aan Poul Hulzink en Koos Koopmans. ●

Veldschetsen

‘Wat ik niet getekend heb, heb ik niet gezien’

Johan de Koning

Als je de vraag zelf niet stelt, doet een ander het wel: waarom maak je niet gewoon een foto? Ik ken geen boek of blog over het tekenen van vogels waarin de vraag niet aan de orde komt. Het leukste antwoord geeft de Californische kunstenares Debbi Kaspari op haar bekroonde blog *Drawing the motmot*. Zij vertelt hoe ze vroeger gewapend met een Nikon FM2, een 500 mm-telelens en haar eenpootstatief als wandelstok de warme en vochtige territoria in trok, waar ze tropische vogelsoorten hoopte vast te leggen.

Het resultaat was teleurstellend. “Door veel te oefenen, slaagde ik erin enkele redelijk slechte foto’s te maken”, schrijft ze vrolijk. Totdat ze in Mexico een kunstenares ontmoette, die werkte aan de illustraties bij een boek. “Zij liet me haar schetsboek zien en dat was dat. Ik moest leren om vogels te leren tekenen, voor de vuist weg.

Zo herkenbaar als de luizenmoeders. Prachtige foto’s van vogels zijn tegenwoordig overal te zien, bijvoorbeeld op de jubileumexpositie van ‘onze’ fotografen vorig jaar. En de beste foto’s zijn niet alleen mooi om te zien, ze leren ons ook meer over het gedrag

van vogels. Maar dat betekent helaas niet dat het gemakkelijk is zulke foto’s te maken, al suggereren advertenties van Nikon en Canon dat natuurlijk wel. Goede foto’s maken is moeilijker dan het lijkt. Je hebt er kennis, vaardigheid en geduld voor nodig, plus een portie geluk.

Toch zijn er meer redenen waarom tekenaars de voorkeur geven aan het potlood en het schetsboek boven de camera. “Tekenen is een manier om te leren goed te kijken”, schrijft de voormalige Schotse kunstenaar John Busby in *Drawing Birds*. “Teken wat dan ook en je kent het beter dan daarvoor, zelfs als de tekening niet geweldig is. Wat je ziet nadat je drie minuten hebt getekend is heel anders dan je eerste indruk.” En hij voegt eraan toe dat je na een half uur tekenen je onderwerp beter begrijpt. Waarnemen en begrijpen, dat is waar het hem om gaat. Een leerling van hem, Clare Walker Leslie uit Massachusetts, zegt het in *Keeping a Nature Journal* heel kernachtig: “Wat ik niet getekend heb, heb ik niet gezien.” Tussen alle auteurs over het tekenen van vogels en natuur is zij de schooljuf, en wel de schooljuf die iedereen gehad zou willen hebben.

Hoe precies je tekeningen zijn, daar gaat het niet om. Door te tekenen geef je aandacht aan de natuur om je heen en de wisseling van de seizoenen. En dat maakt een mens gelukkiger. Voor wie dat niet gelooft: blader in een somber moment eens door een boek van haar en je wordt al vrolijker, zelfs als het op de tekeningen regent! Zij en haar leerlingen wijzen er ook op dat je vogels of andere dieren (een krab) die je in de natuur hebt getekend, vaak later nog heel goed herinnert - zelfs als je de tekening bent kwijtgeraakt!

Raar trouwens, dat je zo vaak mensen over zichzelf hoort zeggen dat ze niet kunnen tekenen, en zo zelden dat ze niet kunnen fotograferen. Ze denken waarschijnlijk dat een tekening, net als een foto, precies moet lijken op het onderwerp dat ze hebben getekend. In een vogelgids is dat natuurlijk best handig, want mensen raadplegen die om te zien wat de kenmerken van een soort zijn. Maar voor een veldschets? Daarin gaat het om waarnemen, begrijpen, herinneren en plezier beleven. Als het niet duidelijk is wat je hebt getekend, kun je dat - zoals ook Clare Walker Leslie ons leert - er ook gewoon bijschrijven. •

Literatuur

Busby, J., 2004. *Drawing birds*. Tweede druk, London Bloomsbury.

Kaspari, D., 2007. ‘5 steps to better bird drawing’. Op: drawingthemotmot.com, 2 februari 2007.

Walker Leslie, C. & C.E. Roth, 2003. *Keeping a Nature Journal*. Tweede druk, Massachusetts Storey Publishing.

Vogeltreffers

Johan Bosman

Begin dit jaar ben ik lid van de Vogelwerkgroep geworden en voel ik me verbonden met de Fotowerkgroep. Al in het analoge tijdperk was ik bezig met natuurfotografie in al haar facetten. De uren die ik aan natuurfotografie heb besteed zijn niet meer vast te stellen.

Meer van mijn foto's zijn te zien op 'www.johanbosman.com' of op Instagram.

Koolmees ►

Ik fotografeer vogels regelmatig vanuit fotohutten. Zo maak je beelden die anders bijna onmogelijk zijn. De vogels zijn dan zo dichtbij zodat geen detail van het verenkleed en gedrag je ontgaat. Deze koolmees was erg nieuwsgierig en vloog mooi naar de dennenappel en gaf een prachtig reflectie in het water.

Stenuil ▲

Na de broedperiode als alle eieren zijn uitgekomen vliegen de ouders af en aan. Dat is het moment om ze met regelmaat voor de lens te krijgen. Deze uiltjes zijn de kleinste uilensoort in de Benelux. Deze foto heb ik België genomen.

(De foto is 3de geworden bij de VVG Gooi e.o.-fotowedstrijd 2017. Categorie: 'buitenland')

Pestvogel ▲

In het bezoekerscentrum van de Oostvaardersplassen, kreeg ik een berichtje dat er een aantal pestvogels in Lelystad waren gezien. Ik ernaartoe en tot mijn verbazing zaten ze midden in een woonwijk op een paar meter afstand op een malus boompje. Wat een genot.

Sperwer ►

Door een tip dat er een slangenarend in het Naardermeer was gespot stond ik aandachtig met meerdere fotografen te wachten op zijn verschijning. Plots verscheen er een sperwer voor mijn lens, Hij dook naar beneden en greep een jonge witte kwikstaart. Met een mooie bocht verdween de sperwer met zijn buit. En ik, ik was een aantal prachtige foto's rijker.

(Deze foto is 1ste geworden bij de VVG Gooi e.o.-fotowedstrijd 2017. Categorie: 't' Gooi')

IJsvogel ▼

Deze vissende ijsvogel heb ik net zoals het koolmeesje vanuit een hut gemaakt. Vaak wordt er beweerd dat het op deze manier makkelijk is om te fotograferen. Maar let wel, er zijn vele dagen en uren aan vooraf gegaan voordat ik dit resultaat had behaald. Alles moet mee zitten, het licht, je camera-instellingen en de fractie van tijd waarin je de ijsvogel kan fotograferen.

(Deze foto is 1ste geworden bij de VWG Gooi e.o.-fotowedstrijd 2017. Categorie: 'Nederland' en 1ste van alle categorieën tezamen)

◀ Grutto's en kemphanen

Deze foto heb ik op het Nekkenveld in de polder Arkemheen gemaakt. Wat een genot om de vele honderden grutto's daar te zien. Na een lange reis zijn ze eindelijk weer terug in de polder. Het is een waar spektakel als ze ineens allemaal opvliegen, hier samen met vele kemphanen en bontjes.

Grote kruisbek ▶

Bij een bevroren heidevennetje in Heidenstein in de buurt van Zeist was nog net een wak open gebleven waar deze mooie kruisbekken konden drinken. Na een mooi laagstandpunt te hebben gezocht, was het nu wachten tot ze dorst kregen. Ondanks de gure oostenwind en min 15 °C, het KNMI sprak van 'de Siberische beer' had ik voor de eerste keer kruisbekken op de gevoelige plaat vast kunnen leggen.

Baardman ▼

Het is zo een mooi maar toch wel heel lastig vogeltje om goed voor je lens te krijgen. Ik liep in de Oostvaardersplassen langs een rietkraag waar je ze duidelijk kon horen. Ze hebben een heel herkenbaar hoog ping geluid! Deze dag zat alles mee, de zon in de rug, bijna windstil, en baardmannen die van rietpluim naar rietpluim vlogen en af en toe zelfs eventjes bleven zitten.

GEDICHTEN

Hoewel een kloek je onder haar vleugels
heeft gekoesterd,
ben je een vogel van de zee.
In je hart verlang je naar de zee.
Je ziel heeft die geaardheid van je moeder.
Verlaat het aan land gebonden nest
en vlieg uit.
Kom in de zee van werkelijkheid.
Je bent een watervogel!

Roemi (13e eeuw Perzisch)
Uit: Daglicht
(uitgeverij Synthese)

De Fuut

We zouden een dagje naar Vlissingen
en wandelden naar de steiger van de boot.
Aan de dijk, in het aanspoelsel
lag een vogel met een bek als een dolk.
Hij fixeerde me, de bek gericht,
'pas op', zei mijn vader. Niets aan de vogel
bewoog, enkel die kop met snavel volgde.
De hele dag dacht ik aan de fuut.
's Avonds lag hij er nog. Wéér die felle ogen,
die langzaam meedraaiende dolkbek.
'Het is een olieslachtoffer', zei mijn vader,
'ten dode opgeschreven'. Een halve eeuw
is die fuut nu dood, maar zijn wanhoop
en moed leven nog steeds in mij voort.

Hans Warren
Uit: Betreffende Vogels
(uitgeverij Erven Th. Rap)

Projecten Dineke Sluijters Vogelfonds

Wobbe Kijlstra

Sinds 2012 kan er voor de financiering van projecten een beroep gedaan worden op het Dineke Sluijters Vogelfonds. In de afgelopen jaren zijn 39 projecten ingediend, waarvan er ruim 30 zijn gehonoreerd. In totaal is hiermee een bedrag gemoeid geweest van ruim 87.000 euro. Er wordt dus flink geïnvesteerd in het vogelleven in het Gooi. In 2015 is er in De Korhaan [49(2): 80-81] al eens een interview geweest met Feiko Prins, de voorzitter van de Adviescommissie die de projectvoorstellen beoordeelt, waarin hij de doelstelling en werkwijze toelicht. Deze keer willen we een stap verder gaan en dat is ingaan op wat nu de concrete en zichtbare resultaten zijn van de projecten. Feiko Prins reageerde enthousiast en stelde voor, voortaan in De Korhaan een van de nieuwe, net gehonoreerde en een van de afgeronde projecten in het zonnetje te zetten.

Eerst toch nog even de geschiedenis ophalen. De Vogelwerkgroep was blij verrast toen het bericht kwam dat we als een van de verenigingen waren opgenomen in het testament van mevrouw Dineke Sluijters en dat het mogelijk ging om een aanzienlijk bedrag. Het bestuur heeft destijds de nodige voorbereidingen getroffen en de ledenvergadering heeft ingestemd met het instellen van het Dineke Sluijters Vogelfonds, waar het geld in is ondergebracht.

De Adviescommissie bestaat naast Feiko uit Joost Dijkstra, Hilde Veenstra, Ton ten Veldhuis en Rien Rense. De commissie is altijd heel erg enthousiast, maar ook kritisch. En dat is goed, want door de voorstellen kritisch te bekijken, worden ze alleen maar beter.

De ledenvergadering beslist en in bijna alle ledenvergaderingen van de afgelopen jaren zijn voorstellen voorgelegd. Projecten van een paar honderd euro tot grote projecten, zoals de kunstwand voor oeverzwaluwen bij de RWZI in Huizen waar het fonds een van de financiers was. Een van de eerste projecten, die mede dankzij een bijdrage uit het Vogelfonds tot stand is gekomen is het speelbos 't Laer. In dit speelbos kunnen kinderen zich uitleven met zand, water, keien, bomen en klimmen, een perfecte manier om kennis te maken met de natuur. De oeverzwaluwwand en het vleermuisverblijf bij de waterzuivering in Huizen behoorden ook tot een van de eerste projecten. In de verslagen in De Korhaan zien we dat de oeverzwaluwen deze wand weten te vinden. In 2017 broedden 82 paren in de wand, weliswaar wat minder dan de jaren

daarvoor, maar toch een aanzienlijk aantal.

Naast deze grotere projecten waarbij het Vogelfonds een van de co-financiers is, zijn inmiddels ook tal van andere projecten gefinancierd. In De Korhaan [nr. 51, november 2017] heeft Paul van der Poel uitgebreid verslag gedaan van het project nabij Oud Valkeveen, gericht op de terugkeer van de grauwe klauwier als broedvogel naar het Gooi. Door de ringroep is de grauwe klauwier inmiddels een paar keer waargenomen. Laten we hopen dat de grauwe klauwier zich in 2018 vaker laat zien.

Ook met kleinere bedragen kan veel bereikt worden. In 2013 is gestart met het kleurringen van raven. De eerste jaren ging het nog om een beperkt aantal terugmeldingen. Inmiddels worden het er steeds meer en ontstaat meer inzicht waar de jongen na het

*In de linkerhand: bosrietzanger (zie vooral de lichte randen bij de vleugel),
In de rechterhand: kleine karekiet,
augustus, 2017 Oud Valkeveen,*

Rudy Schipper

uitvliegen naartoe gaan, op welke leeftijd ze voor het eerst broeden, en hoe lang ze leven.

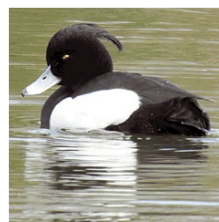
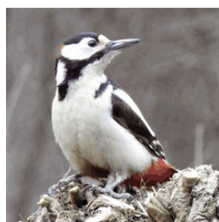
Een van de projecten die in de laatste ledenvergadering is gehonoreerd is onderzoek naar het trekpatroon van de kleine karekiet en bosrietzanger met geolocators. Het vogelringstation doet al sinds 1996 onderzoek naar broed- en trekvogels aan de rand van het

Gooimeer. In al die jaren zijn er inmiddels meer dan 100.000 vogels gevangen en geringd, waarvan een groot deel bestaat uit kleine karekieten en bosrietzangers. De grote aantallen van deze twee soorten zorgen voor een waardevolle database van biometrische, demografische en fenologische gegevens. Echter ondanks de vele duizenden kleine

karekieten en bosrietzangers is weinig bekend over het trekpatroon, de routes en de bestemming en dat vooral als ze Europa verlaten. Het onderzoek met behulp van de geolocators zal hopelijk meer kennis en inzicht opleveren van de trekroutes en met name het winterverblijf in Afrika.

We zullen dit onderzoek en andere in de komende Korhanen volgen ●

Advertentie

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een particuliere kijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten. Raven praten in de verte en in het voorjaar jodelt hier de wielewaal'. meer informatie op: www.heidehuisje.nl of bel 06-81525089

Huiszwaluw, Vogel van het Jaar 2018

Dick A. Jonkers

Dit jaar is de huiszwaluw door Sovon en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot Vogel van het Jaar. Voor de Vogelwerkgroep is het wat de huiszwaluw betreft ook een bijzonder jaar. In 2018 is het ook precies veertig jaar geleden dat we begonnen met het jaarlijks volgen van het aantal broedparen in het gebied dat zich bevindt tussen de riviertjes de Vecht en de Eem. Per gemeente houden sindsdien tellers bij wat zij aan bewoonde nesten aantreffen. Een verslag is jaarlijks gepubliceerd in De Korhaan. En ook in 2018 rekenen wij weer op onze trouwe tellers.

Extra aandacht

We willen in 2018 extra aandacht vragen voor de huiszwaluwen door oproepen te doen om adressen te melden waar vestigingen zijn van huiszwaluwen met een of meer nesten. Die opmerkzaamheid geldt natuurlijk ook voor alle leden van de Vogelwerkgroep. In 2018 zullen de inwoners via persberichten in de lokale en regionale kranten en via lokale radiostations worden opgeroepen om nesten te melden.

Er wordt wel met behulp van een afbeelding verduidelijkt om welke zwaluwsoort het gaat, om vergissingen met andere soorten te voorkomen. Die kans is nl. groot bij mensen, die geen vogelkenner zijn. Vooral de boerenzwaluw wordt vaak uitgemaakt voor een huiszwaluw.

Waarom al die aandacht, er wordt toch al geteld? Geïsoleerd voorkomende bebouwing van baksteen en beton en daaraan, onder dakranden door

nestmateriaal voor de huiszwaluw

Wim Smeets

huiszwaluwen gemetselde nesten, zouden tot nu toe aan onze aandacht ontsnapt kunnen zijn. Een voorwaarde voor vestiging van huiszwaluwen is, dat de 'metselspecie' in de vorm de modder, klei, zand of leem binnen een afstand van zo'n 200 meter moet voorkomen.

Over de timing en het broedsucces van huiszwaluwen is eigenlijk maar weinig bekend. Ook weten we niet goed hoe de plek van de kolonie, het broedsucces en het aandeel tweede (en mogelijk derde) legfels van huiszwaluwen samenhangt met de omgeving. U als lid kunt Sovon (en de VWG) helpen door een keer per week een tijdje [ca. 30 minuten] een paar nesten (1 tot 10) van een kolonie te observeren en een nestformulier bij te houden. Dit formulier kunt u vinden op 'www.sovon.nl/huiszwaluwnestonderzoek'. Stuur dit formulier aan het eind van het seizoen aan Sovon en een kopie aan

de VWG (dickjonkers@telfort.nl). Ook de data van de eerste en laatste waarnemingen horen wij graag. Doel van dit alles is om te komen tot duidelijke aanknopingspunten voor een betere bescherming van deze prachtige zwaluwen, waarvan de stand de afgelopen 50 jaar meer dan gehalveerd is. Ook willen Sovon en Vogelbescherming met een charmeoffensief naar voren brengen hoe gezellig het is om een kolonie aan je huis of schuur te hebben. Gedurende het Jaar van de Huiszwaluw informeert Sovon u via 'www.sovon.nl/nl/jaarvande-huiszwaluw' over de voortgang van de onderzoeken en andere boeiende wetenswaardigheden. Op de website van Vogelbescherming Nederland 'https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/2018-jaar-van-de-huiszwaluw' vindt u ook de nodige informatie over

de huiszwaluw en een filmpje van prof. dr. Theunis Piersma, die al jarenlang de huiszwaluwen die aan zijn huis broeden, volgt en er in 2014 het boekje 'Zwaluwen van Gaast' over schreef.

Resumerend

Geef al uw waarnemingen van huiszwaluwen door aan 'www.gooi.waarneming.nl.' Heeft u wat meer tijd over, probeer dan wekelijks ergens in ons werkgebied een paar nesten te volgen. Om dubbelstellingen, wat op zich niet erg zou zijn, te voorkomen, meld dit even aan Dick Jonkers. Gegevens als voederfrequentie, aantal jongen [lastig vast te stellen], aantal broedsels, aantal dagen dat jongen gevoerd worden zijn allemaal welkome gegevens •

nestmateriaal voor de huiszwaluw

Wim Smeets

schoolplaat 'Samen voor de boomvalk'

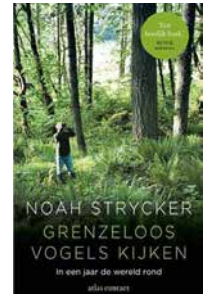

illustratie Ed Hazebroek grafische uitvoering hoenenenvandoren.nl

Grenzeloos vogels kijken

Dick A. Jonkers

Wie zou dat niet willen? Over de hele wereld zwerven en proberen zoveel mogelijk vogelsoorten te ontdekken. De auteur -Noah Strycker- deed dat in 2015 een jaar lang en zijn jacht, hij noemt het extreem vogelen, leverde maar liefst 6042 soorten op. Het over de hele wereld vogels kijken en binnen een jaar een recordaantal vogelsoorten scoren ('Big Year') is een rage aan het worden. Dit is lang niet voor iedereen weggelegd. Men moet het zich financieel kunnen permitteren, of gesponsord worden. De auteur was zeer gedreven en rigoureuus. Hij zegde zijn baan op, joeg het grootste deel zijn spaargeld er doorheen en maakte het uit met zijn vriendin. Op plastische

wijze worden de ontberingen die hij ondergaat beschreven. Ook hoe hij op een schip vanuit een warm bad op een Antarctica-expeditie naar pinguïns speurt, te midden van een kleurrijk andersoortig gezelschap. Om serieus te worden genomen hield de auteur zich strikt aan een checklist. Dode vogels bijvoorbeeld, mochten niet worden aangekruist. Er wordt verhaald over andere gedreven vogelaars, die hij tegenkomt, of inschakelt, zoals bij het speuren naar een diadeemplevier in Chili. Een apart hoofdstuk is gewijd aan de historie van het soorten jagen, 'twitchen', een activiteit, die ook in ons land door nogal wat vogelaars met veel plezier wordt beoefend. Door het hele

boek heen worden de trips en waarnemingen enthousiast beschreven en wordt men als het ware aan de hand meegenomen met de schrijver en zijn metgezellen. Dit gevoel kwam bij mij boven drijven met het verhaal over het bezoek aan een baltsplaats van de rode rotshaan. Er kwamen daardoor herinneringen op aan bezoeken in Suriname bij een dergelijke arena •

Strycker, J., 2017:
Grenzeloos vogels kijken.
Vertaling Nico Groen. Uitgeverij Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen.
320 bladzijden. ISBN 978 90 450 3285 6.
Prijs Euro 24,99.

Jongerengroep van eksters

Dick A. Jonkers

Op 20 februari 2018 werd mijn oog getrokken door een groep van twintig eksters, die af en aan vlogen naar een breed uitgewaaierde eik. Niets bijzonders, zullen degenen zeggen, die

wat meer van eksters weten. Gewoon een groep, die aan het voorverzamen is voor vertrek naar een gezamenlijke slaapplek. Het was die dag echter geen

avondschemer toen ik de groep waarnam, maar tegen half tien in de ochtend. Er vond een scala van gedragsvertoon plaats: door elkaar heen fladderen, naar elkaar duiken, achtervolgingen en roepen. Na een half uur loste de groep op en waaierden de eksters uit in alle richtingen. Ook in de dagen erop, tot het eind van de eerste week van maart, hielden de voorstellingen aan. Darwin beschreef het gedrag al in 1871. Het zijn ceremoniële bijeenkomsten van jonge vogels die zich bezighouden met paarvorming en het afbakenen van territoria. De toptijd daarvoor is de periode januari tot maart. Er was geen interactie met twee territoriale paren, die voortdurend bij hun nesten in de weer waren, op zo'n honderd meter afstand van de 'baltsboom' •

Jongerengroep van eksters

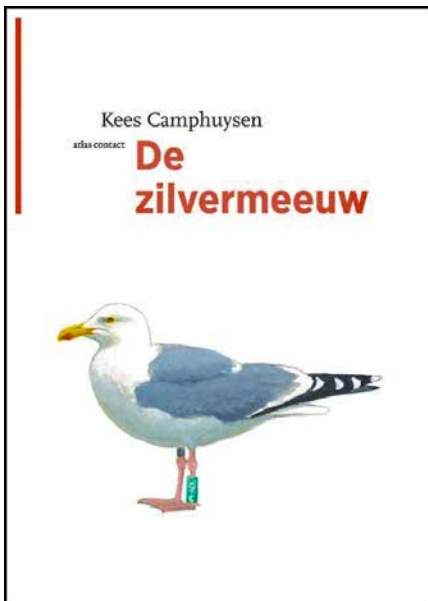
David Quinn

De zilvermeeuw

Dick A. Jonkers

In de serie vogelmonografieën van uitgeverij Atlas Contact is er nu een plaats ingeruimd voor de zilvermeeuw. De auteur is marien ecoloog en gepromoveerd op de ecologie van deze

soort. Hier is dus een ervaringsdeskundige aan het woord. Het boek volgt drie verhaallijnen, die door het boek in elkaar vlechten en elkaar een jaar lang verbinden. Ze beginnen vanaf 1 december, vervolgens via het meeuwenonderzoek in het broedseizoen en eindigen bijna een jaar daarna weer in december. Twaalf jaar eigen onderzoek, met assistentie van anderen, wordt gepresenteerd. Men loopt soms als het ware buiten met de onderzoekers mee. Eveneens zijn gegevens van andere meeuwenonderzoekers verwerkt. Observaties worden in een wetenschappelijke samenhang geplaatst. Ook wordt het spoor van de zilvermeeuw in Nederland door de eeuwen heen gevolgd. Bestrijding, de relatie met de consumptiemaatschappij,

overlast en de reactie op dit alles van de maatschappij, komen aan de orde. De publicatie maakt duidelijk waar veldonderzoek toe kan leiden en in het veld verzamelde gegevens voor nodig zijn. Dit alles is een boeiend en vlot geschreven verhaal geworden over de zilvermeeuw. Mijn kennis daarover is er aanzienlijk door toegenomen. Voor de spitters onder de lezers zijn bij het 'ten geleide', apart 32 bladzijden opgenomen, met genummerde noten. Die verwijzen naar de hoofdstukken en bevatten literatuurverwijzingen, citaten of geven verklaringen. Onder personages worden maar liefst bijna zeventig bijzondere persoonlijkheden beschreven, die op een of andere wijze hebben bijgedragen aan de vermeerdering van de kennis over het studieobject. ●

zilvermeeuwen

Hans Hover

Literatuur

Camphuysen. K., 2018:
Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen.
285 bladzijden.
ISBN 978 90 450 36045,
prijs € 15,00

Een oeverswaluwwand in je achtertuin ...

Rob Moolenbeek

▼ Flores met kraan

het werk zit erop ►

Dit bijzondere verhaal begint als onze zoon Floris [ook lid van de VWG] in 2017 samen met zijn vriend Folkert de Boer (beide met echtgenotes) een hectare grond kopen in Almere Oosterwold. Wat moet je nu met een hectare pure klei. Het gaat hen er natuurlijk om om daar een huis te bouwen. Dat zijn de plannen. Maar voordat de eerste spa de grond ingaat wordt er een kraan en shovel gehuurd. Er worden sloten gegraven en een grote vijver voor de afvoer van het gereinigde water uit het helophyten

huizen aan elkaar gekoppeld en de achterzijde wordt opgevuld met klei. Er ontstaat een prachtige betonnen wand maar daar kunnen oeverswaluwen weinig mee. Er moeten gaten in komen. Als je zo'n wand kant en klaar bestelt, dan loopt de prijs al gauw in de duizenden euro's en dat hebben ze niet. Even wordt er niet aan gedacht hoe dit probleem op te lossen maar als het voorjaar 2018 nadert, moet er toch een oplossing gevonden worden. Gaten laten boren blijkt inderdaad een dure aangelegenheid en daar hadden ze

wekken voor dit initiatief. Op 22 maart komt een medewerker van de firma Dikkerboom 's ochtends om 7 uur aangereden. De zware diamantboren worden uitgeladen en direct wordt er met het werk gestart. Geen moeilijke klus, maar wel een tijdrovend geheel om 36 gaten door meer dan 10 cm gewapend beton heen te boren. Rond het middaguur komt het eind in zicht. Nu maar hopen dat de oeverswaluwen deze unieke plek snel ontdekken en hun nesten daar gaan uitgraven. Het is nog even wachten als ik dit schrijf

◀ het boren van de gaten in de betonnen oeverswaluwwand.

de sponsor auto. ►

het project halverwege. ►►

Alle foto's op deze pagina:
Rob Moolenbeek

geen rekening mee gehouden. Op de voorjaarsbijeenkomst van de VRS het Gooi brengt Floris het probleem ter sprake. Een nieuw lid van de VRS, Marold Brom komt in de pauze met een mogelijke oplossing. Hij kent een groot bedrijf dat betonboringen doet nl. de firma Dikkerboom. Een bedrijf met meerdere vestingen (o.a. Almere en Utrecht) in Nederland. En het lukt Marold om bij dit bedrijf interesse te

[begin april] maar als er resultaten zijn dit jaar dan laat ik het weten. Heel veel dank zijn Folkert en Floris verschuldigd aan de directie van de fa. Dikkerboom (André Ernst Dikkerboom en hoofd planning Louis Kraan), die een medewerker met apparatuur een hele ochtend ter beschikking stelde. En natuurlijk ook dank aan Marold Brom, die de firma kon overhalen tot deze sponsoring •

filter. Dit is een natuurlijke manier om je afvalwater zelf te reinigen. In die periode lukt het Floris om een zestal betonnen kuilgraskeringen voor niet te veel geld aan te schaffen. Deze platen worden in de tuin, achter de te bouwen

Wintervogels tekenen

27 januari 2018

Doortje van Dijk

"Kijk thuis met een vriendelijke blik naar je eigen werk", waren de wijze en inspirerende woorden van Johan de Koning tijdens de tekenexcursie van augustus vorig jaar. Dat was niet tegen dovemansoren gezegd. Want wat zijn we allemaal kritisch en streng voor onszelf. Komt het door het huidige digitale klimaat, waarin alleen maar perfecte plaatjes het daglicht zien? Komt het, omdat wij ons eigen werk vergelijken met de creatieve en artistieke kwaliteiten van onze idolen?

Wat wij vergeten is dat de prachtige schilderijen en tekeningen die wij kennen van de door ons bewonderde kunstenaars, het allerbeste werk is. Wij zien niet de worsteling van de kunstenaar en de mislukkingen halen de exposities in de galerieën en de musea niet. Daar waar amateurmuzikanten er vrolijk op los zingen en spelen voor een vriendelijk publiek, durven de amateurtekenaars en -schilders amper een schetsje te laten zien. Waarom dat zo is, daar ben ik nog steeds niet helemaal achter. Door de vogeltekenexcursie heb ik daar gelukkig geen last meer van en werp ik dagelijks een schaamteloze én vriendelijke blik op mijn eigen werk. Een aanrader dus voor iedere vogelaar die overweegt om te gaan tekenen! Of zoals Johan het formuleert: "De excursie is niet alleen bedoeld voor ervaren tekenaars, maar ook voor vogelaars die deze manier van waarnemen en vastleggen eens willen uitproberen".

Het rivieroeverreservaat de Blauwe Kamer, vlak onder de Grebbeberg bij

Rhenen, zou het decor zijn voor de volgende vogeltekenexcursie onder leiding van Johan de Koning. Wandelen naar en vogels tekenen in de kijkhut en wat andere fraaie plekjes en na afloop opwarmen in het panoramarestaurant. "What's not to like?" zou ik in goed Nederlands zeggen. Maar op 27 januari stond de Blauwe Kamer onder water en was het helaas niet toegankelijk. Het alternatieve programma was gelukkig net zo aantrekkelijk: eerst naar het Natuurbelevingscentrum Oostvaarders (<https://www.stadennatuur.nl/de-oostvaarders.nl/>) en daarna via de parkeerplaats van bezoekerscentrum 'De Trekvogel' (<https://www.flevoland.nl/bezoekerscentra/de-trekvogel/3>) langs het Wilgenbos naar een kijkhut bij de Lepelaarsplassen.

Vanuit het restaurant van de Oostvaarders is het al direct genieten van het prachtige uitzicht en met een kopje thee of koffie onder handbereik is dit vogelkijken super de luxe. Als kers op de taart gaf Johan een inleiding met voorbeelden van vogeltekenaars wiens werk inmiddels in boekvorm is verschenen. Om niet 'cold turkey' met pen en potlood aan de slag te gaan, deed Johan met ons een warming-up. Alle tekenaars kregen een Kaapse Kruisbes en in redelijk tempo tekenden wij de bes op vier verschillende manieren. Goed opgewarmd zochten wij een of twee verdiepingen hoger een lekker plekje op om te kijken en te tekenen. Op de tweede verdieping kon je ver kijken en stonden de ramen open en op de eerste verdieping was het 'vijf-sterren-tekenen': warm, achter glas,

tafeltje en stoeltje.

De tweede locatie was een vogelkijkhut aan de rand van de Lepelaarsplassen en ook daar was het zeer comfortabel tekenen. Het was inmiddels prachtig weer geworden en met de extra telescopen van de werkgroep konden we alles prima zien.

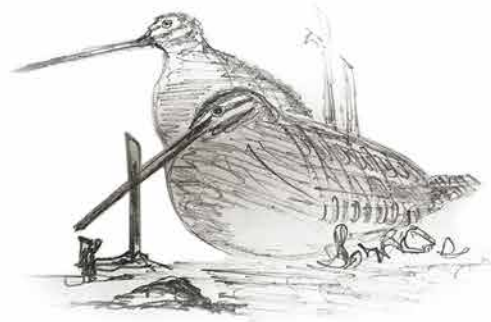
En de vogels? Die waren er in overvloed: onder andere (nijl)ganzen, meerkoeten, watersnippen, aalscholvers, krakeenden, nonnetjes, en op de laatste locatie heel veel prachtige blauwe reigers.

Ons gezelschap was grofweg op te delen in drie groepen: (1) vogelaars zonder tekenervaring, (2) vogelaars met tekenervaring en (3) tekenaars zonder vogelervaring. Zelf behoor ik tot die laatste groep en het viel mij direct op hoe goed de vogelaars uit de eerste groep naar de vogels keken. Goed kijken is het belangrijkste gereedschap wat je nodig hebt om een schets te maken. Goed tekenen is eigenlijk van ondergeschikt belang. Dat is een kwestie van vaak doen.

Eenmaal terug in 'De Trekvogel' kwamen de tekeningen op tafel. Wat een genot om al die tekeningen te bekijken! Vaker doen? Zeker! Het enthousiasme is groot! Ik weet zeker dat een volgende tekenexcursie niet lang meer op zich laat wachten •

blauwe reige

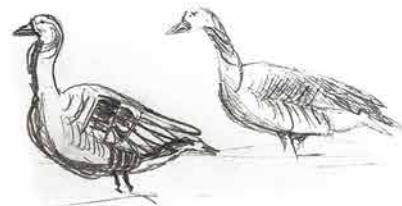
De adelaar
de toren

broedende
suis
wilde

aalscholver
met witte
kroon

Overige broedvogelinventarisaties 2017

Rob Moolenbeek

Naast de door de werkgroep 'Broedvogelinventarisaties' geïnitieerde inventarisaties (zie het verslag in Korhaan 52(1):27-28 van Wobbe Kijlstra) worden onder de vlag van de Vogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek sedert 2005 jaarlijks weidevogeltellingen georganiseerd

door diverse leden. In 2017 zijn de volgende gebieden geïnventariseerd. De binnen- en buitendijkse terreinen van de Eem (Van Houten, 2017). Daarnaast van de Eempolders de Noordpolder te Veld en De Kampen (Jonkers et al., 2017). En ook de

Oostermeent en de Eempolder West zijn weer geteld (Bieshaar & During, 2017). Voor de resultaten van deze tellingen zie de rapporten van de Vogelwerkgroep op de website. 'www.vwggooi.nl' •

Literatuur

Bieshaar, G. & F. During. 2017. Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemgebied. Resultaten-verslag 2017. Rapport 262.

Jonkers, D.A., J. Roodhart & C. Roodhart. 2017. Resultaten van weidevogelinventarisaties in de Noordpolder te Veld (Eemnes), De Kampen (Blaricum) en object De Slaag (Hoogland) in 2017. Rapport 266.

Kijlstra, W., 2018. Een jaar vol broedvogelinventarisaties. Korhaan 52(1): 27-28.

Van Houten, M., 2017. Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2017. Rapport 264.

WIJZIGINGEN LEDENREGISTER

Selectieperiode: 01-01-2018 t/m 31-03-2018

Nieuwe leden:

Baas, G. (Bussum)
Bal, G. (Vleuten)
Braun, G. (Loenen Aan De Vecht)
Bron, K. (Amsterdam)
Hessing, P. (Huizen)
Kos, E. (Huizen)
Kroes, L. de (Naarden)
Lange, M. de (Vleuten)
Mul, M. (Huizen)
Poel, R. v.d. (Hilversum)
Snijders, M. (Maarn)
Vliet, K. van (Bussum)
Wieringa, N. (Nederhorst Den Berg)
Witteveen, F. (Baarn)

Baken, B. (Hollandse Rading)
Birkhof, F. (Huizen)
Breider, O. (Amstelveen)
Dekkers, A. (Ankeveen)
Ingen, H. van (Hilversum)
Koster, C. (Hilversum)
Kruiswijk, R. (Kortenhoef)
Maltha, T. (Hilversum)
Nieuwenhoven, B. van (Baarn)
Rensma, N. (Zeist)
Steenbakkers, P. (Naarden)
Water, A. van de (Kortenhoef)
Wiersma, R. (Hilversum)

Baken, J. (Hollandse Rading)
Bolten, M. (Hilversum)
Bron, E. (Laren)
Evers, E. (Hilversum)
Jansen, A. (Huizen)
Kreuningen, R. van (Huizen)
Kusters, Y. (Loenen Aan De Vecht)
Meijer, R. (Hilversum)
Oosten, C. (Hilversum)
Schoenmakers, Y. (Weesp)
Thiel, G. van (Naarden)
Wieringa - De Waard, M. (Nederhorst Den Berg)
Witteveen, E.M.M. (Baarn)

Opgezegde leden:

Beudeker, J.M. (Bussum)
Horst, A. van der (Hilversum)
Kuilenburg, C. van (Utrecht)
Manders, M. (Hilversum)
Vroonland, A.P. (Hilversum)

Buurke, K. (Hilversum)
Kleemans, J.A.M. (Bussum)
Lee, E. van der (Hilversum)
Meijer, J. (Steenwijk)

Feder, H. (Meteren)
Koch, S. (Hilversum)
Lopes Cardozo, O. (Kortenhoef)
Verhoef, S. (Hilversum)

Uit de Vogelbladen

Een duik in de tijdschriften

Samengevat door Paul Keuning

'Vossenrasters, een antwoord op predatie?' meldt De Tringiaan nr. 4 van de 40e jaargang, orgaan van Vogelwerkgroep Schagen en omstreken. Een bespreking van het onderzoek, zoals het eerder verscheen in het Jaarboek Boerenlandvogels 2017 van de provincie Noord-Holland. Anne Voorbergen en Johan Stuart zoeken een antwoord op de toegenomen predatie van weidevogels door onder andere vossen. Een raster, dat is een op lage hoogte aangebracht schrikdraadje, kan de verstoring terugdringen, blijkt uit het onderzoek.

Predatie is een natuurlijk verschijnsel

Maar op onze weidevogelsoorten, die toch al sterk afgenomen zijn, kan het jagen door vossen en steenmarters de druppel vormen, waardoor de weilanden in Noord-Holland het helemaal zonder grutto's en tureluurs moeten stellen in de nabije toekomst. Want niet alleen deze zoogdieren hebben het voorzien op weidevogelpullen, ook kraaien, buizerds, reigers en ooievaars verschalken menige pul in het voorjaar.

Grondpredatoren krijgen het door aanleg van nieuwe bruggen en wegen steeds makkelijker om de weidegebieden te bereiken. Het herstel van de roofvogelstand en de lagere grondwaterstand zijn medebepalende factoren voor de achteruitgang van de weidevogels.

Natuurlijk verweer tegen predatoren

Een grote groep weidevogels verjaagt een vos, of een buizerd. Door massaal op de veren te gaan, luid te alarmeren en met schijnaanvallen op de indringer, kan deze verjaagd worden.

Dit defensieve middel werkt niet meer wanneer de aantallen weidevogels geen gewicht meer in de schaal leggen. Bomen verwijderen op en rond het weiland, waardoor roofvogels en kraaien geen uitzichtpost meer hebben, is een ander middel dat helpt om de jonge weidevogels een kans te geven. De overlast van loslopende honden dwars door de weilanden is nog iets waartegen grutto's en tureluurs weerloos zijn. De ouders vliegen in voorkomende gevallen luid roepend weg, de jongen zijn even onbeschermd. Een mooi moment voor een kraai of een buizerd om snel een jong weg te pikken.

Conclusie: weidevogels moeten noodgedwongen wekenlang op de grond leven tijdens het grootbrengen van hun jongen. In die periode zijn ze erg kwetsbaar en makkelijk te pakken door predatoren.

▼ Vossenrasters

Op verschillende plekken zijn op lage hoogte schrikdraden gespannen rond de weilanden en ook langs de waterkant. Dit is vanaf 2003 onder andere gedaan in het weidegebied De Kampen en De Hooge Weide, omgeving Heemskerk. Ook bij De Putten (Harder- en Pettemerpolder), dat is in de buurt van het Zwanenwater, werden vossenrasters aangebracht. De vogelstand is daar in 2016 vergeleken met die van 2000, waarbij intussen vossenrasters geplaatst waren. De Kievit steeg van 11 naar 75 paar na het aanbrengen van de rasters; de gruttoging van 2 naar 24 broedende paartjes en de tureluur van 6 naar 22. Als je het hebt over de zin van deze maatregel, spreken deze getallen voor zich. Rond De Putten zijn ook schrikdraden aangebracht, waardoor de nieuwe eilanden onbereikbaar zijn geworden voor de vos. Dat mag ook wel, want hier broeden tot 45 paar kluten, 30 paar

dwergsterns en maar liefst 2.000 paar grote sterns. De overleving van kuikens is volgens boswachter Marcel Groot prima.

Zijn er ook nadelen?

Ja, die zijn er wel. Aan het plaatsen van vossenrasters hangt een gewichtig prijskaartje. Daarbij is het onderhoud arbeidsintensief, want het gras onder

de draden moet goed kort gehouden worden. Doe je dat niet dan verliezen de stroomdraden via de begroeiing veel spanning rechtstreeks aan de grond. Voor het 'grasmaaien' worden in Noord-Holland ook vrijwilligers ingezet.

Dan nog een nadeel: de Engelse vogelbescherming constateert dat de spectaculaire groei van het aantal broedgevallen na enkele jaren weer

afneemt. Gewenning? Graven de vossen onder de draden door? Nemen vliegende predatoren het stokje over? Dat is nog niet duidelijk. Wel is in Groot-Brittannië aangetoond dat aanvulde afschot van vossen noodzakelijk blijft.

Wat was er nog meer interessant in de vogelbladen?

De DompHoorn jrg. 53 (1) maart 2018 *Tijdschrift van Natuur- en Vogelwacht 'De Vijfherenlanden'*.

Telwerk: Polder Autena is geïnventariseerd. Hans Evers trof onder de 35 vogelsoorten leuke waarnemingen, waaronder boomklever en grote lijster.

Dutch Birding jrg. 40 (1) 2018 *Tijdschrift over plearctische vogels*.

Chris van Rijswijk *et al.* 'Birding and bird photography at Barrow, Alaska'. Annelies Jacobs *et al.* 'White-throated Bee-eaters in Western Sahara, Morocco'. Arend Wassink 'Birds of Kazakhstan: new and interesting data, part 8'. Crochet & Didner over de Three banded Plover breeding at Abu Simbel, Egypt in May 2011'. Fenech & Ebels over de 'Mongolian Finch captured in Malta in nov.'13' Redactie DB 'Naamgeving van taxa'.

De Kruisbek jrg. 61 (1) febr. 2018 *Vogelwacht Utrecht*.

Renée de Waal schrijft over 'Bloedaal en De Schammer', twee landbouwgebieden oostelijk van Amersfoort, die tien jaar geleden zijn omgetoverd tot natuurgebied. Het zijn vogelparadijsjes geworden met bijzondere waarnemingen en een vogelhut, met uitzicht op een oeverzwaluwenwand. Toon Vernooij doet verslag van een winterse tocht naar Heiloo om daar de Humes bladkoning te zien en te fotograferen. Bert van Dillen 'Wintervogels rondom de Haarrijnse Plassen'. Het zeer heldere water van deze plassen, gelegen langs de A2 ter hoogte van Maarssen, trekt soorten aan als de ijseend, de geoorde fuut en de kuifduiker.

Guus Peterse ging op zoek naar de Siberische boompieper, die zich vlak voor de kerst ophield bij Wageningen.

Nog meer waarnemingen in de rubriek 'En...nog iets leuks gezien?' Bram Rijkse zag vanaf zijn dakterras een prachtige, door de zon beschenen roze spreeuw.

Marian Peterse, stadsvogeladviseur van Vogelbescherming doet een oproep om niet alleen de slechtvalk op het provinciehuis te melden op waarnemingen.nl. Stadsecologen, zoals Gitty Korsuize (gemeente Utrecht) hebben voor hun adviezen aan de gemeente ook behoefte aan de gewone soorten, die tuinen regelmatig bezoeken. Dus juist de roodborst, die daar zo mooi zit te zingen en ook die merel. Daar kan beleid met betrekking tot beplanting op afgestemd worden.

Limosa jrg. 90 (2) 2017.

Wim van Boekel heeft in zijn artikel 'Kerkuilen en hun dieet in De Onlanden voor en na de vloed' de gevolgen onderzocht van de herinrichting van dit gebied. De Onlanden, een 5 km breed veenweidegebied op de grens van Drenthe en de stad Groningen, is veranderd in een overloopgebied, dat 's winters voor een deel blank staat en waar niet begraaasd of gemaaid wordt. Uit braakballenonderzoek blijkt dat de woelmuizen, waaronder de veldmuis, praktisch zijn verdwenen. Er zitten nog wel wat aardmuizen, maar verder moeten de kerkuilen het doen met de veel kleinere spitsmuizen. Door de toegenomen vegetatie, die bestaat uit hoge grassen en pitrus, zijn de prooien voor de kerkuil ook moeilijker te vangen. Van alle muizensoorten zijn tabellen opgenomen in het artikel, maar ik mis de gevolgen voor het aantal kerkuilen in en om De Onlanden.

E. Oosterveld *et al.* 'Broedvogels van het coulisselandschap van Noord-Oost

Fryslân in heden en verleden'. De Friese Wouden liggen ten noorden van Drachten. De broedvogels in de houtwallen en -singels zijn geïnventariseerd en vergeleken met cijfers uit 1975 en 1989. Gebleken is dat de bosvogels in de houtwallen met de helft toegenomen zijn, verder geen significante veranderingen. Soorten die graag in deze wallen en singels broeden zijn: spotvogel, braamsluiper, gekraagde roodstaart, grasmus, grote lijster, zanglijster en tuinfluiter.

E. Nieboer 'Veranderingen in de timing van de najaarstrek van de fitis op Schiermonnikoog in 1969-2010'. In de onderzoeksperiode van 42 jaar blijkt dat de doortrek een week opgeschoven is, van in de beginjaren voor 26 augustus naar rond 2 september bij latere tellingen. Opnieuw een aanwijzing voor de klimaatverandering.

Ruurd Jelle van der Leij 'Individuele herkenning van overwinterende Pontische meeuwen'. Met name het staartpatroon maakt individuele herkenning mogelijk. Daarmee kon de auteur het aantal Pontische meeuwen dat hij in één winter zag exact vaststellen. Dat waren er 16, terwijl het hoogste aantal dat hij op een dag telde slechts acht exemplaren was.

André de Baerdemaeker 'Commensaal foeragerende dodaarsen bij wilde eenden.' Commensalisme is een interactie tussen twee soorten, waarbij een van beide partijen profiteert, zonder dat dit de andere partij nadeel oplevert. De wilde eend dook in de Lange Duinen naar waterplanten. De beestjes en verscholen stekelbaarsjes waren voor de dodaars. Dit gedrag is bekend in de literatuur.

Programma

Zaterdag 12 mei 2018

Nationale Vogelweek

Zie de excursies op: www.vogelweek.nl

Zondag 13 mei 2018

Diemer Vijfhoek

o.l.v. Margreet Bijpost.

Aanvang: 7.00 uur vanaf parkeerplaats Maxis Muiden.

De Diemer Vijfhoek is een mooi voorbeeld van onbedeelde natuur. Ooit opgespoten zand en leem wat overbleef bij bouwwerkzaamheden- wat in het IJmeer werd gekieperd. Om verspreiding van het zand te voorkomen werd er een dijk omheen gelegd. Vervolgens werd het een aantal jaren verwaarloosd en kijk: nu is het een ruig natuurgebied met veel vogels. Koekoeken, zangvogels (cetti's zanger!), rietvogels en watervogels te kust en te keur. 7.00 uur verzamelen bij Tankstation Maxis: Pampusweg 1 Muiden. Sommige navigatiesystemen willen je laten doorrijden maar rijd het terrein van het tankstation op. We verzamelen meteen achter het tankstation, bij parkeerzuil 18. Het kan koud en wat drassig zijn op de Vijfhoek. Neem eten en drinken mee voor een pauze aan de waterkant. We zijn rond 11.00 uur weer terug bij de auto's.

Vrijdag 18 mei 2018

voorjaarsweekend Drenthe

Het weekend is vol geboekt, aanmelden is niet meer mogelijk.

Zondag 27 mei 2018

Kroondomeinen

o.l.v. Frank van de Weijer en Kees Tegelberg. Vertrektijd: 5.00 uur vanaf NS Bussum Zuid. Vogels, grootwild en zwijnen. Vroeg uit de veren voor een enerverende wandeling. We zijn om 13.00 uur terug.

Zaterdag 2 juni 2018

Bargerveen

o.l.v. Frank van de Weijer en Kees

Tegelberg. Vertrektijd: 5.00 uur vanaf NS Bussum Zuid.

De hele dag wandelen in dit uitgestrekte hoogveengebied, met klapekster, wielewaal, geoorde fuut, grasmus en braamsluiper. Neem voldoende te drinken en te eten mee. Uitgangspunt is om een wandeling van circa 17 kilometer te maken. Een flinke afstand dus, maar daar nemen we ook ruim de tijd voor, met de nodige stops. Ook zal ter plaatse, op verzoek, gekeken worden of er toch ergens kan worden ingekort.

Donderdag 14 juni 2018

2e helft juni - begin juli: Gierzwaluwen

o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Vertrektijd: 21.00 uur. Locatie: Verzamelen op de parkeerplaats aan de Zomerkade bij de Strandwacht.

Op een nader te bepalen avond, maar in ieder geval in juni/juli, gaan we kijken naar gierzwaluwen.

Op de Zomerkade in Huizen zitten veel gierzwaluwen onder de daken met hun nesten.

We gaan gewoon zitten bij een van de gebouwen en wachten tot ze komen. Tegen de schemering voeren ze giervluchten uit rond de huizen en de broedende vogels gaan op een gegeven moment hun nesten in voor de nacht. Een aantal invlieg openingen is bekend, dus als we goed opletten gaan we dat zeker zien. De niet broedende gierzwaluwen verzamelen zich boven het Gooimeer om hoog in de lucht de nacht door te brengen. Ineens zijn ze weg en is het stil in de lucht. Voor ons een teken om ook naar huis te gaan. Dat zal zo tegen 22.30 zijn. Verzamelen om 21.00 op de parkeerplaats aan de Zomerkade bij de Strandwacht. We lopen dan een klein stukje naar de observatie plek. De datum is afhankelijk van het weer. Het moet een mooie zomeravond zijn. Bij slecht weer vliegen de gierzwaluwen elders. Let dus op uw mail, er komt een

nieuwsbrief zo gauw als het zover is.

Vrijdag 15 juni 2018

Westbroek

o.l.v. Hedwig Schoorlemmer en Margreet Bijpost. Vertrektijd: 19.00 uur vanaf NS Hollandsche Rading. We vertrekken om 19:00 uur vanaf NS Hollandsche Rading, verzamelen op de P & R parkeerplaats. Vanaf daar carpoolen we in ongeveer 10 minuten naar de Zodden. We maken een heerlijke avondwandeling in het laagveen- weidegebied van Westbroek, langs rietkragen en moerasbos. Kans op purperreigers! Rond 22:00 uur zijn we terug in Hollandsche Rading.

Zaterdag 23 juni 2018

Landgoed Hoorneboeg en Hoorneboegseheide

o.l.v. Dick Jonkers, Koos Koopmans en Poul Hulzink. Aanvang: 8.00 uur vanaf het parkeerterrein aan de Noodweg bij de snackbar Egelshoek (tegenover Vliegveld Hilversum) Landgoed Hoorneboeg ligt midden op de Hoorneboegse heide. Eeuwenoude glooiende heidevelden sluiten aan op de woonwijken van Hilversum Zuid. Sommigen noemen het gebied daarom de Zuiderheide. Wandelend door dit landschappelijk fraaie gebied zullen we typische heidevogels ontmoeten zoals de roodborsttapuit. En hopelijk zijn er nog boomleeuwerikken en boompiepers actief en nog vele andere soorten. In het verre verleden zijn de landgoederen Zonnestraal en De Hoorneboeg aangelegd met - heden ten dage - hoog opgaand bos. Het is het biotoop van de bosvogels met zangvogels, spechten en roofvogels. We verzamelen om 8.00 uur op het parkeerterrein aan de Noodweg bij de snackbar Egelshoek (tegenover Vliegveld Hilversum) en laten ons verrassen. De excursie duurt tot 11.00 uur.

Zondag 1 juli 2018

Zwaluwenexcursie

o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek.

Aanvang: 9.00 uur. Locatie: de parkeerplaats bij het Nautisch kwartier, Havenstraat 315 Huizen.

We gaan wandelen bij de oude haven van Huizen. Daar hebben we verschillende kansen om zwaluwen te zien. Er staat een huiszwaluw, waar vorig jaar door 4 paartjes in gebroed is. Dus wie weet zijn die weer present.

Onder de steigers broeden boerenzwaluwen en in een kunstwand op de Rioolwaterzuivering broeden elk jaar oeverzwaluwen. Die wand is goed te zien vanaf de pier. Hoog in de lucht kunnen we gierzwaluwen zien. Die foerageren vaak boven het Gooimeer maar ze broeden in het dorp onder de daken. Kortom alle kansen om deze vogels eens goed te bekijken zodat u ze beter leert herkennen.

Zaterdag 7 juli 2018

Groene Jonker

o.l.v. Peter Jansen en Antje van Slooten
Vertrektijd: 7.00 uur vanaf NS station Bussum Zuid.

Natuurontwikkelingsgebied De Groene Jonker nabij de Nieuwkoopse Plassen is een voormalig agrarisch gebied bij Zevenhoven, waarom de Nederlandse wetlands te versterken.

Natuurmonumenten in 2008 nieuwe natuur ontwikkelde. Een schitterend plas-dras gebied met vele slikjes, riet- en grasland en een pioniersvegetatie van verschillende soorten bloemen en planten. Moeras- en weidevogels komen er om te rusten en te foerageren. Zeldzaamheden als het kleinst waterhoen en een aantal Rode Lijstsoorten waaronder zwarte stern, geoorde fuut, waterral en porseleinhoen komen er tot broeden en de kans ze te ontdekken met hun jongen behoort tot de mogelijkheden. De wandelroute leidt ons langs verschillende mooie plekjes waar we op relaxte manier al kijkende de tijd zullen doorbrengen. We zijn om 13.00 uur terug.

Zaterdag 11 augustus 2018

Tiengemetten

o.l.v. Dick Jonkers. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf NS Bussum Zuid.

We gaan rond het eiland lopen, na een spannende overtocht over het Haringvliet.

Eten en drinken meenemen. En heb je een telescoop, dan komt die goed van pas.

Zondag 26 augustus 2018

2e Maasvlakte en de Slikken van Voorne

o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 7.00 uur vanaf NS station Bussum Zuid.

Nieuwe 'natuur' om van te watertanden. Een magistrale combinatie van logistiek en weidsheid. Zowel de nog onbebouwde en ruige bedrijfsterreinen als de Noordzee zijn groots en ongenaakbaar. We gaan allerhande kust- en zeevogels zien, evenals roofpieten en wellicht een dwaalgast op trek. De Maasvlakte staat bekend om zijn onverwachte gasten. De Slikken van Voorne zijn een prachtige kustlagune, met volop waterwild en steltlopers.

Vrijdag 7 september 2018

Najaarsweekend Texel

We verblijven wederom in 'De Pelikaan' en gaan ons vergapen aan wolken steltlopers, de eerste trek en meeuwen in alle kalenderjaren. Aanmelden start in juni en wordt aangekondigd in de nieuwsbrief.

Donderdag 20 september 2018

Lezing: Wereldrecord vogels kijken met Arjen Dwarshuis

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Locatie: Infoschuur.

In 2016 heeft Arjan Dwarshuis een nieuw wereldrecord vogels kijken gevestigd. In 366 dagen heeft hij 6841 soorten in 40 verschillende landen waargenomen. Hij verbrak daarmee het record van de Amerikaanse Noah Strycker uit 2015 (6042 soorten). Er zijn op dit moment 10672 officieel erkende vogelsoorten. Dat betekent dat Arjan in een jaar bijna 65% van alle vogelsoorten in de wereld heeft gezien. Natuurlijk is er een goede reden voor zo'n biggest year. Arjan heeft gedurende dit jaar geld ingezameld voor *Birdlife Preventing Extinctions Programme*. Dit programma streeft ernaar het uitsterven van ernstige bedreigde vogelsoorten te voorkomen

op een actieve, innovatieve en zeer effectieve wijze. Arjen komt ons vertellen over zijn voorbereidingen, hij doet verslag over de 40 landen en vertelt ook het persoonlijk verhaal. Wat doet het met iemand om een jaar lang op reis te zijn, welke voorbereidingen tref je zoal en dan...Wat doe je na 1 januari 2017. Er staat een pot voor een vrijwillige bijdrage voor het *Preventing Extinctions Programme*.

Zondag 23 september 2018

Lauwersmeer

o.l.v. Antje van Slooten en Koos Koopmans. Vertrektijd: 7.00 uur vanaf NS Bussum Zuid. Het Lauwersmeer is in 1969 afgesloten van de Waddenzee en in 2003 heeft het gebied de naam Nationaal Park Lauwersmeer gekregen. In het gebied vind je wad-, weide-, water-, moeras-, struweel-, bos- en roofvogels. We bezoeken de bekende kijkhutten en stoppen onderweg als er iets interessants wordt gezien. Natuurlijk lunchen we in het bekende visrestaurant in Lauwersoog.

Zondag 14 oktober 2018

Pier van IJmuiden

o.l.v. Wouter Rohde. Vertrektijd: 7.30 uur. vanaf NS Bussum Zuid. De Pier van IJmuiden is een heerlijke bestemming om van dichtbij te kunnen kijken naar steltlopers en meeuwen. Ook zijn er bijzondere soorten die op doortrek langskomen. Zeevogels zijn er ook volop maar die zitten altijd ver weg. Telescoop mee!
Houdt de website in de gaten. Als het te hard waait gaat de excursie niet door. Dat melden we dan uiterlijk op zaterdag 13 oktober voor 18.00 uur.

Donderdag 18 oktober 2018

Lezing

Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur
Locatie: Infoschuur.
Nadere informatie volgt. ●

Adressenlijst

Website <http://vwggooi.nl>

Bankrekeningen Triodosbank rekening nummer: NL17 TRIO 0391 1047 99

t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huub Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Egbert Leijdekker	Dr. A. Kuyperlaan 18a, 1402 SC Bussum	035-6936093	penningmeester@vwggooi.nl
Avifauna	vacature			avifauna@vwggooi.nl
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	035-6422629	excursies@vwggooi.nl
Vogelherkenning	p.m.			
Communicatie	Ton van den Oudenalder	Floriszlaan 40, 3742 MK Baarn	035-5432666	oudenalderr@casema.nl

Nuttige adressen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Vogelcursus	Francis Bakker	Schuttersweg 81, 1217 PW Hilversum	035 - 6560067,	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins	Hindelaan 23, 1216 CS Hilversum	035 - 6217017,	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035 - 6248716,	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning	W. Barentszweg 88, 1212 BN Hilversum	035 - 5268281,	pw.keuning@solcon.nl
Vogelziekenhuis Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035 - 6945658	
Buitenland excursies	Evert Constandse		035 - 5317565,	buitenland@vwggooi.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen	Koggewagen 88, 1261 KD Blaricum	035 - 5241123,	fotografie@vwggooi.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			
Website www.vwggooi.nl	Dirk Prop		06 - 44734989,	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl of via de website			
Vogelwaarnemingen	zie www.gooi.waarneming.nl			

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie: zie voor het indienen van projectvoorstellen de website van de VWG. Adres: vogelfonds@vwggooi.nl

Wergroepen Subgroep Avifauna	Coördinatoren	Telefoon	E-mail
1. Watervogeltelling	vacant		
2. Eempolder tellingen	Jan Mooij	035 - 5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogel nestbescherming	Gert Bieshaar/Frits During	035 - 5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Tuinvogelonderzoek	Egbert Leijdekker	035 - 6936093	tuinvogelonderzoek@vwggooi.nl
5. Zwaluwenonderzoek	Dick Jonkers/Gert Bieshaar	035 - 5260456	dickjonkers@telfort.nl
6. Zwaluwkring Huizen	Mieke Pieren-Olijhoek	06 - 44101890	zwaluwen@vwggooi.nl
7. Zwaluwkring Ankeveen	Arda van der Lee	035 - 6562309	alder306@planet.nl
8. Zwaluwkring Hilversumse Meent	Pieter Schut/André van Soest	035 - 6936811	pieter.schut@planet.nl
9. Vogelringstation	Harry de Rooij	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
10. Nestkasten	Ronald Beskers	035 - 5387341	nestkastonderzoek@vwggooi.nl
11. Steenuilen	Frank van de Weijer	035 - 5311207	fh.vd.weijer@hccnet.nl
12. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
13. Roofvogels	Harry de Rooij	035 - 6289470	harryderooij@planet.nl
14. IJsvogels	Jelle Harder	035 - 6937858	jelleharder@hetnet.nl
15. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg	06 - 44734989	broedvogels@vwggooi.nl

Coördinatieteam Avifauna: voorzitter *vacant*, Jan Mooij en Dirk Prop

Voor ongelukken en/of problemen, die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

